

Izloži vsak
delček.
Cena ena je
K 10.— po
tutu. — (Za
Nar. 000 K
12 — 00
Amerika in druge tuje države K 14.—)
— Posredne številke se prodajajo po
2 vinarjev.

DOMOLJUB

Spisi in do-
pisi se po-
šilajo: Ured-
ništvo „Do-
moljuba“,
Ljubljana, -
Kopitarjeva
ulica. — Naročnina, reklamacije in te-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

GLASILO JUGOSLOVANSKE
: : KMETSKE ZVEZE : :

Nov šolski načrt: ljudstvo govori!

(Domoljubova pisma št. 22.)

Prav pravite. Tej vladi združenih liberalcev in socialistov ni nič zaupati. Govori o novem zakonskem načrtu za presnovo šol, če bi pa videla, da je ljudstvo lepo mirno, bi pa za hrbotom kar kratkomalo brez postave z naredbo prevrnila naše šole. O, poznamo te nove brate! Kaj pa more liberalca in socialista drugega družiti proti drugim strankam kakor sovraštvo do krščanstva in krščanskega ljudstva! Liberalci so za svobodo, a samo za svojo, da sami svobodno gospodarijo in širijo svoje brezverstvo. Če pa tudi ljudstvo hoče svojo svobodo in svoje pravice, tedaj pa kujejo paragrafe zoper ljudske pravice in pošiljajo žandarje zoper ljudske moke. Socialisti so pa prav taki. Koliko je bilo govorjenja o svobodi in samoodločbi, o demokraciji in ljudskih pravicah, a sedaj hočejo v zvezi z liberalci ljudstvo ogoljufati za pravice pri vzgoji in šoli. O, ko bi bilo naše ljudstvo zoper vero in cerkev, tedaj bi socialisti na glas vpili, da imej v šoli in pri vzgoji prvo besedo ljudstvo, ljudstvo, od katerega je, kakor pravijo, vsa oblast in vsa pravica. Ker je pa naše ljudstvo krščansko, se socialisti vežejo z liberalci, da bi ubili svobodo in vzeli ljudstvu še tiste pravice, ki si jih niso upali jemati niti stari liberalci v stari Avstriji. In ti ljudje govorijo o osvobojeni domovini in svobodnem jugoslovanskem narodu! Ni hujših sovražnikov naše države, kakor so oni! Kaj je pa bolj protidržavno, kakor ubijati v ljudstvu vero v pravico in ljubezen do države! A kako naj ljudstvo veruje v državo, če vidi, da se sovražniki ljudstva polasčajo moči in oblasti in samovoljno gazijo ljudske pravice! In kako naj ljudstvo ljubi državo, če vidi, da mu hočejo vzeti še tisto svobodo, ki so mu jo bili pustili celo nemški liberalci!

Ne boste nas ustrašili z besedičenjem, da smo proti državi, ker tako govorimo. Prav zato, ker smo za državo, tako govorimo! Prav zato, ker državo ljubimo, tako govorimo. Prav zato, ker hočemo močno in srečno Jugoslavijo, tako govorimo. Naše ljudstvo je z navdušenjem pozdravilo svobodno Jugoslavijo, a verovalo je, da bo res svobodna. Ne jemajte mu te vere, vi vsi, ki Jugoslavijo ljubite! Naše ljudstvo hoče svobodo: svobodno

besedo pri zakonodajstvu in upravi svobodno besedo pri šolstvu.

Da se vrnemo, odkoder smo izšli, prav mogoče je, da bi liberalci in socialisti najrajši zadržali izvedli novi šolski načrt. Vsa podoba je taka. Saj so že to in ono na tak način ukrenili. Zato je pa treba, da se ljudstvo zgane in oglasi ter odločno reče: do tu in ne dalje! Dosti je premagovanja in potrpljenja, dosti je kimanja in molčanja, dosti obzirnosti in prijenljivosti, tega mora biti konec. Če ne gre zlepa, pa zgrda, če ni šlo z mirom, pa bodi boj!

Ljudstvo govori! Ali ti je prav, če novi šolski načrt molči o verski vzgoji in bi najrajši prej ko prej vrgel Boga iz šole?

Ljudstvo govori! Ali ti je prav, če tvoje otroke vzgaja katoličan ali jud, kristjan ali mohamedan?

Ljudstvo govori! Ali ti je prav, če hoče novi šolski načrt počasi zadušiti in zatreti vse nunske šole, šole usmiljenk in šolskih sester, šole po sirotiščih in zavetiščih?

Ljudstvo govori! Ali ti je prav, da ne boš imelo nobene besede pri šoli in vzgoji? da boš nosilo vsa bremena, a ne boš imelo nobene besede pri nalaaganju in razdelitvi teh bremen? da boš moralo dati otroke v šolo, a bodo drugi odločevali, kakšna bo šola? da boš moralo izročati otroka učiteljem v vzgojo in pouk, a ti bodo drugi pošiljali učitelje kdovekakšne in kdoveodkod? V deželni šolskem svetu ne boš imelo nobenega zastopnika. V okrajnem šolskem svetu te bodo preglašovali učitelji in uradniki. Tvoj bo krajni šolski svet, ki pa ne bo imel nič svetovati, ampak le poslušati in izpolnjevati ukaze višje gospode, predvsem vsemočutnega gospoda šolskega nadzornika. Ta bo tvoje može tudi kaznoval, če ne bodo lepo poslušni njegovi besedi!

Ljudstvo govori! Ali si ti tako mislilo svobodo v Jugoslaviji?

Če s tako svobodo nisi zadovoljno, tedaj to naglas povej, da bodo gluha ušesa bratov liberalcev in socialistov slišala! Če s tako svobodo nisi zadovoljno, tedaj se pripravi! Nič sile, nič upornosti, nič surovosti! Naša država je prešibka, da bi mogla prenašati upore. A govori na shodih, govori po časnikih, govori po svojih poslancih v Belgradu! Pa pripravi se! Volitve morajo kmalu priti. Če hočejo tisti, ki vladajo, državi še količjak dobro, bodo prišle volitve kmalu. Za tedaj se pripravljaj in pripravi! Tedaj se bo odločila tvoja usoda. Odločilo se bo, ali bo vladalo svo-

bodno krščansko ljudstvo po božjih in človeških pravicah, ali bodo vladali liberalci in socialisti z žandarji in policaji proti ljudstvu! Zapomni si, z žandarji in policaji ti bodo vladali, če ne boš šlo z moško zavednostjo in brezobzirno neustrašenostjo združeno v boj za krščansko svobodo, za vero, za cerkev, za šolo, za ljudske pravice!

Novi šolski zakon in ljudstvo.

V zadnjem »Domoljubu« smo priobčili nekoliko resolucij Kmetjskih zvez. Tajništvo Jugoslov. Kmetjske zveze je dobilo še sledeče:

Kmetjska zveza za Radovljico in okraj (v seji z dne 28. sept.). Sklene se soglasen protest proti načrtu šolskega zakona, ki ga je izdelal »Prosvetni odbor« v Belgradu. Zahtevamo, da imej v šolskih svetih odločilno besedo zastopniki staršev in Cerkev.

Kmetjska zveza v Črnem vrhu v seji z dne 14. septembra: Zahtevamo, da se pouk na ljudskih šolah preuredi in prenovi tako, da bi kmetjski mladini nudil tudi stanovsko izobrazbo. Zahtevamo sploh v vseh šolah verski pouk po učnih močeh, kjih Cerkev zato pooblasti. Vzgoja sploh bodi versko-nravna. Šole naj zida država. V vseh šolskih zastopih morajo biti zastopniki kmetov in Cerkev v primernem številu.

Kmetjska zveza v Komendi v seji z dne 21. sept.: Protestiramo proti name-ranemu šolskemu zakonu. Zahtevamo v ljudskih in srednjih šolah versko-nravno vzgojo. Zahtevamo, da imajo zastopniki staršev in Cerkev odločilen vpliv v krajnih, okrajnih in višjih šolskih svetih.

Kmetjska zveza v Begunjah pri Cerknici v seji z dne 21. sept. je sprejela naslednji protest: »Prosvetni odbor« v Belgradu je sestavil načrt za novi šolski zakon. Kmetjska zveza v Begunjah pri Cerknici proti istemu najodločnejše protestira, ker je prepričana, da tak zakon ne bo nikdar v blagor ne naroda, ne države. V tem načrtu pogrešamo demokratskega duha. Zakon nalaga kmetjskim posestnikom velike stroške za vzdrževanje šol in plačevanje pouka, ne dovoljuje jim pa skoro nobenega vpliva nanje. Pričakujemo in zahtevamo, da nam bo nova postava dovoljevala vsaj toliko pravic, kolikor smo jih imeli doslej. Ponovno zahtevamo, da imajo v vseh šolskih svetih star-

si in Cerkev svoje zastopnike. Enako protestiramo proti temu, da se hočejo v novem šolskem zakonu udeleževati kulturnobojni načrti. Zahtevamo, da bode še nadalje pouk v šoli versko-nraven, da se ohrani verouk v vseh razredih srednjih šol in da posebno v ljudskih šolah poučujejo otroke katoliških staršev katoliški učitelji. To nam narekuje skrb za urejeno medsebojno ali socialno življenje. Kajti vsak dan opažamo, da čimbolj gineva vera v Boga, tem večja je surovost med mladino, temveč je sebičnosti in nepoštenosti v javnem življenju. Kot zvesti podaniki države SHS smo tudi uverjeni, da bo ista močna in trdna le tedaj, če bo skrbela, da bo mir in zadovoljnost med njenimi člani. Novi šolski zakon pa bo, udeležen po proglašenem načrtu, sejal le prepir in nezadovoljnost med večino državljanov.

Kmetijska šola na Gorenjskem.

Pod tem naslovom se je že tozadevno večkrat pisalo. Da je to krvava potreba, je gotovo. Ne zdi pa se mi umestno prekanje, kje naj se ustanovi. Brez ozira na kako občino naj bi bila tam, kjer bi bil kraj najprimernejši. Nikakor pa ne morem razumeti »Domoljubovega« dopisnika, ki pravi, da se ni treba preveč ozirati na planinarstvo, ker je na Gorenjskem malo gospodarjev, ki bi mogli svojo živino pošiljati na planino, marveč jo večinoma rede doma v hlevih. Ali ve dopisnik, kaj je sploh umna živinoreja? Ali ve dopisnik, zakaj ne morejo gorenjski gospodarji pošiljati svoje živine na planino? Planine so nam bile deloma od vlade, deloma od raznih privandranih mogočnjakov ukradene in s tem je odrezana gorenjskim gospodarjem življenjska žila. Ako hočemo v bodoče gospodariti, moramo brez dvoma planine dobiti nazaj. Ako se vsa paša po naših gorah preuredi in pravilno razdeli, bo gotovo vsaka občina lahko razpolagala s planino. Kako pa se pašniki in planine moderno uredi in zdržujejo, o tem bo brez dvoma treba temeljitega poduka od strani kmetijskih strokovnjakov. Ta poduk pa bo edino le mogoč v kmetijski šoli. Lahko pa še dolgo čakamo, da nam vlada postavi šolo, treba da se z vso resnobo popravimo tega sami. Pozivljem vse Kmetijske zveze na Gorenjskem, naj o tem temeljito razpravljajo in zahteve pošljejo tajništvu Jugoslovanske Kmetijske zveze v nadaljnje nastopanje. Zbirajte in pripravljajte tudi dokaze o ugrabljenju planin. Ako vendar pride agrarna reforma na dan, da se lahko dokaže. Moje mnenje je, da sta gorenjski kmet in planine nerazdružljivo vezana med seboj in da bo gorenjski kmet brez dobro urejenih pašnikov in planin v doglednem času izumrl. Gorenjska kmetijska šola, ki se ne bo ozirala na planinarstvo, pa nam bo peto kolo. — Posestnik Iskra.

Edina močna kmetijska organizacija so Kmetijske zveze!

Versko prepričanje spoštujemo...

Kadarkoli socialisti začnajo razpenjati svoje mreže med ljudstvom, vedno najprvo povedo, da spoštujemo versko prepričanje. In socialnodemokratski list, ki se imenuje »Ljudski glas«, zna ob takih prilikah celo pobožen biti, kot smo videli in brali.

Da pa socialisti besno sovražijo vse, kar je krščanskega, da se ostudno norčujejo iz vere, nam je dokaz pisanje socialističnega »Napreja«, ki dan za dnem objavlja spise, ki smešijo katoliško vero. V »Napreju« št. 218 je neki dijak zapisal tale sestavek:

»Zato pa moramo izpregovoriti dijaki sami, da bo vedela slovenska javnost, da se naši klerikalci motijo, oziroma — da odkrito povemo — da se že zopet lažejo, čeprav se šteje v katekizmu laž h grehom. Ali ni samo po sebi razumljivo, da je dijak 20. stoletja proti veronauku v šolah? Dijak, ki vendar dela z razumom, ki je zmogel misliti s svojo glavo, se gotovo ne zmeni za protilogično čevkanje popovo. Vse besedičenje papeževega hlapca zadene samo na posmeh. Sramotno bi bilo za dijaštvo, če bi še danes ne izprevidelo, da ta vera v izpreminjanje vina in kruha v Boga, v brezštevilne svetnike in vdove božje, hudiče in ne vem, v kaj vse še, nima resne znanstvene podlage. Vse to si je izmislila »mati cerkev« po Kristusovi smrti. Kar pa nima logične podlage, nima pravice do obstoja. Danes potrebujemo vere človekoljubnosti, enakosti, vere v izboljšanje socialne in moralne bede, ne pa vere v hudiče in strahove. Seveda: če bo do pa o tem odločevali svobodni duhovi in dijaki sami, kar je edino pravično, bo pa prišla drugačna šiba na klerikalce, in dijak se ne bo več mučil s »svetimi skrivnostmi«.

Ta socialnodemokratski prerok prerokuje, da je nam treba vere v človekoljubje in enakost. Socialisti se bahajo, da imajo to vero v človekoljubje in enakost v zakupu in pri tej svoji veri so na Ruskem izvrševali najhujša nasilja, umore in rope, ter s tem ugonobili Rusijo. Ogrsko so ogoljufali za milijarde in v svoji človekoljubnosti morili ljudi kar na debelo, v Nemčiji so več mesecev divjali po ulični boji, v Avstriji so vsi siti socialistične vlade, v Jugoslaviji pa v imenu enakosti mečejo naše delavce iz tovarn. V veri enakosti in človekoljubja izvršuje konference pariških svobodomislecev, katerim načeljuje socialni demokrat Klemenso, umore malih narodov, da polni žep kapitalistov. Človekoljubja brez Boga ni, enakosti brez vere ni, o tem dovolj priča najnovejša zgodovina socialne demokracije in svobodomislestva sploh, in če hoče naše ljudstvo, da pride v socialistično sužnjost, kjer ga bodo topli z biči in škorpionji po ruskem in ogrskem vzorcu in to vse v imenu vere v enakost in človekoljubja, potem naj ploska tem psovkam na katoliško vero, kot jih prinaša »Napreja«.

Če pa hoče ljudstvo ostati svobodno v svojem mišljenju in delovanju in samo od-

ločevati o svoji usodi, potem naj bo vsa kdo, vsak pošten mož, vsak mladenič, vsa, ka mati in slednja mladenka agitator proti vplivu in razširjanju listov, ki tako podle smešijo, kaj je najsvetejšega.

Značilno pa je to; če »Domoljub«, kakor prav piše »Slovenec«, biča napake pri naši gnili upravi, in se tako poteguje za poštenost, je konfisciran, če pa »Napreja« prinaša bogokletja, je vse dopustno. To je tudi »enakost«.

Davščina od vrednostnega prirastka.

(Piše deželni svetnik dr. Josip Dermastia.)

V svrhu odmere davščine od vrednostnega prirastka je nadalje določiti **vštevni vrednostni prirastek**. Le-ta je enak **izračunjenemu vrednostnemu prirastku**, če od tega poslednjega ni odračunati izguba vrednosti, v kolikor jo je po zakonu sploh vpoštevati. Glede vpoštevanja izgube vrednosti določa § 7. zakona o uvedbi davščine od vrednostnega prirastka nastopno:

»Ako se deli kompleksa nepremičnin, ki so krajevno in gospodarsko v zvezi, preneso po različnih pravnih opravilih istega otujitelja ali pa njegovih dedičev, je od prirastka na vrednosti enega dela odračunati dokazno izgubo vrednosti pri drugem ali drugih delih, če se je izgubonosna otujitev izvršila istočasno ali v dobi treh let pred prenosom, ki je podvržen davščini od prirastka na vrednosti.«

Na primer:

Marko Bajuk je kupil leta 1915. travnik za 3000 K, ki je bil zelo drago plačan. Leta 1916. je prodal eno polovico travnika za 1000 K — torej za 500 K izgube. Leta 1918., ko so vrednosti nepremičnin zelo poskočile, posredilo se mu je drugo polovico travnika prodati za 4000 K — torej za 2500 K dobička. Ker se je zgubonosni prenos izvršil dve leti pred prenosom, pri katerem se je dosegel dobiček, je pri prvem prenosu nastala izguba po 500 K odračunati od doseženega dobička, oziroma vrednostnega prirastka po 2500 K; razlika po 2000 K tvori **vštevni vrednostni prirastek**.

Ako bi se pa bil izgubonosni prenos izvršil več kot tri leta pred dobičkanosnim, ali če bi se najprej izvršil dobičkanosni in šele potem zgubonosni prenos, izgube ni vpoštevati.

Od **vštevne vrednostnega prirastka** je v zmislu § 12., odstavka 2., zakona o uvedbi vrednostnega prirastka odbiti deset odstotkov pridobitne cene, oziroma vrednosti kot davščine prosti del. Na ta način se dobi **davščini zavezani vrednostni prirastek**, ki tvori podlago za odmero davščine.

Deset odstotkov je računati od pridobitne cene oziroma vrednosti večvštevnikov po § 9 zakona.

N. pr.1

Jože Mazovec je kupil leta 1902. njivo za 2000 K, na kateri je sezidal hišo, ki ga je stala 10.000 K. Hišo je prodal leta 1918. Janezu Grudnu za 20.000 K. Vštevní vrednostni prirastek znaša 8000 K; od tega je odbiti 10 % pridobitne cene za njivo in stroškov za gradnjo hiše — t. j. 10 % od 12.000 K — torej 12000 K. **Davščini zavezani vrednostni prirastek** znaša 8000—1200 = 6800 K, ki se odmeri za podlago vzame.

Tu bodi omenjeno, da se lastno delo, ki je je imel otujitelj z nepremičnino, pri odmeri davščine od vrednostnega ne vpoštevata, če tudi se je ravno vsled tega dela vrednost nepremičnine za trajno zvišala. — Poplačilo za to delo je po namenu zakonodajalca vže obseženo v 10 odstotkih pridobitne cene, ki tvorijo davščine prosti del.

N. pr.2

Janez Uršič je kupil leta 1902. njivo za 200 K, na kateri je leto pozneje sezidal bajto. Stavbeni material je kupil za 1000 K. Vse delo — tesarsko, mizarstvo in zidarsko — je sam izvršil; drugače bi ga bilo stalo to delo 300 K. — V svrhu odmere davščine je pridobitni ceni po 200 K prišteti samo 1000 K, katere je Uršič izdal za stavbeni material, ne pa tudi stroškov za zidanje, ker je to delo sam izvršil in je vpošteto v 10 % pridobitne cene kot davščine prostem delu.

Na sledečem primeru bomo videli, kako da se določi izračunjen, potem vštevní in končno davščini zavezani vrednostni prirastek.

Ignac Flajnik je kupil leta 1905. veliko posestvo, sestojече iz hiše, gospodarskega poslopja, njiv, travnikov, vinogradov in gozdov za 120.000 K. Napravil je velik kozolec dvojak, ki je stal 2000 K. Leta 1915. je začel odprodajati; odprodal je večji del posestva, pri čemer je imel 15.000 K izgube. Leta 1918. je Flajnik odprodal ostali del posestva za 45.000 K. Pridobitna cena za ta del posestva se je izračunala na 10.000 K.

Davščini zavezani prirastek na vrednosti tega dela se izračuna takole:

1. Svoječasna pridobitna cena oziroma vrednost 10.000 K.
2. Vštevkí po § 9. zakona:
 - a) 5 % pridobitne vrednosti kot povračilo za posebne izdatke povodom svoječasne pridobitve 500 K.
 - b) stroški za napravo novega kozolca dvojaka 2000 K.
 - c) razlika med vrednostjo lesa v gozdih leta 1905. in ono leta 1918. 5000 kron.

Skupaj 17.500 K.

3. Otujilna cena 45.000 K.

Izračunjeni vrednostni prirastek 27.500 K.

4. Od tega je odračunati izgubo, na katero se je ozirati po § 7. zak. (na podlagi posebnega računa, ki mora biti plačilnemu nalogu priložen) 15.000 K.

Vštevní prirastek vrednosti 12.500 K.

5. Odštevši 10 % pridobitne vrednosti 1750 K.

Davščini zavezani vrednostni prirastek 10.000 K.

Znesek 10.750 K tvori odmernu podlago; od njega se odmeri postavno določena davščina. (Dalje.)

Iz Kmetiskih Zvez.

CERKLJE NA DOLENJSKEM.

Kmetje in kmetice zbrani na shodu dne 7. septembra 1919, zahtevajo, kakor sledi:

1. Odprava carine na vse ono blago, katero potrebuje ljudstvo, bodisi za preživljanje bodisi v gospodarstvu; predvsem pa odpravo carine na usnje, sol in obleko.

2. Vojne dobičkarje takoj in najstrožje obdavčiti.

3. Takojšnje volitve za vse zastopce. Splošna volilna pravica za moške in ženske. Odločno smo proti temu, da bi se dovolila volilna pravica samo takozvanim prosvitljenim ženskam.

Da ne bo vlada doma in Belgradu v nadi, da ji ljudstvo zaupa in da ima za čisto resnico, če trdi vlada, da ni mogoče sedaj razpisati volitev. Mi smo nasprotno prepričani, da je ta trditev neresnična in da vlada ne mara volitev. Kajti v tem slučaju bi prišlo ljudstvo vsaj deloma do besede in bi z gospodo dobro pomedlo.

4. Zahtevamo, da se orožništvo takoj zniža na število v mirovnem času, zahtevamo tudi preosnovo orožništva.

5. Zahtevamo, da se takoj odpro meje v sosedne države za kmetске pridelke. Take razmere kakor vladajo sedaj, so neznosne.

6. Smo proti zavlačevanju rešitve agrarne reforme. Ta se naj reši korenito, tudi veleposestnikom se naj odvzame odvišna zemlja.

Ravnotako smo proti temu, da bi agrarno reformo reševali razni doktorji, kateri poznajo mogoče dobre pogoje ne pa kmetiskih potreb in razmer. Zahtevamo, da je minister za agrarno reformo in da so tudi šefi v ministristvu in pri pokr. vladah kmetiski veščaki. Od stranke pa zahtevamo, da naj ne sodeluje pri vladi, če se hoče delati preko ljudstva.

7. Odločno protestiramo proti temu, da vlada odbija izdajanje orožnih listov samostojnim posestnikom. Zbor stoji na stališču, da ni zadosten vzrok, da se odkloni izdaja orožnega lista posestniku, če je bil kedaj zasledovan kot divji lovec.

8. Zahtevamo, da je lov na divjačino in ribe prost.

9. Zahtevamo, da vojaško poveljstvo preloži orožne vaje samostojnim posestnikom iz letnika 1887—1886 vsaj na 1. dec. 1919. Ravno tako onim sinovom posestnikom, ki so pri posestvu neobhodno potrebni.

10. Zahtevamo, da se postava o

davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin ne izvaja tako kruto. Noben kmet ne prodaja svoje zemlje iz dobičkalnosti, ampak v gospodarski stiski. Vsled dobesednega izvajanja omenjene postave je kmetško ljudstvo dvakrat udarjeno. I. Mora prodati skoraj vedno zemljo ceneje, ker je v slabem položaju; II. mora plačevati visok davek.

Zahtevamo, da se kmetškemu ljudstvu taki davki milostnim potom odpišejo.

11. Zahtevamo ustanovitev kmet-skih zbornic.

12. Vojna posojila se morajo izplačati revnim in manj premožnim strankam, vojnim dobičkarjem in bogatim pa ne.

13. Zahtevamo preureditev postav o osební dohodnini. Najmanjša vsota, ki bi prišla v poštev pri obdavčenju, mora biti 10.000 K dohodka. Dohodek izpod 10.000 K se ne sme obdavčiti.

14. Kmetška zveza naj potom vlog na okr. glavarstvo v Krškem in na dež. vlado potom J. K. Z. izposluje, da se s silo izženejo iz naše občine vsi oni cigani, ki niso pristojni v našo občino. V naši občini je namreč do 100 ciganov, vsled česar so tatvine na polju in na domu na dnevnem redu in ravnotako na vrtovih. V našo občino je edino ena ciganska oseba pristojna, druge so pa vse iz tujih občin.

VAVTAVAS NA DOLENJSKEM.

Na Mali Šmaren se je vršil tu shod Kmetiskih zvez. Zastopane so bile Kmetške zveze Vavtavas, Soteska, Toplice, Ajdovec in Zužemburg-Dvor. Udeležba je bila obilna. Poročala sta g. Borc iz Šmarce in tajnik Zadružne zveze g. Kralj. Domače potrebe sta pojasnjevala g. župnik Volc iz Soteske in posestnik Koželj iz Dvora. Na shodu so bili tudi štirje člani Samostojne kmetске stranke, ki so dosegli, da so navzoči spoznali njihovo oliko in barvo. Slabo znamenje Klinčeve kmetске organizacije je, ker vedno trdi, da je brez barve. Videli smo, da je brez barvo, prikrita breznačajnost, ki se bo prej ali slej vrgla liberalizmu v naročje. Na tem shodu se je izvolil krajevni odbor Kmetске zveze za Vavtavas in Sotesko. Za načelnika je bil izvoljen Matija Kren, pos. iz Vavtavas, za tajnika Ivan Rakoše, Gor. Straža, za blagajnika Fran Kulovec, pos. Pročje 13. V odbor so bili izvoljeni: Janez Pugelj, Ivan Jenko, Jožef Zupančič, Alojz Ravbar, Jožef in Alojzij Fifolt, Anton Jarc.

V okrajni odbor za vse okoliške Kmetске zveze se pa je sestavil sledeče: načelnik Ivan Rakoše, podnačelnik Ivan Pezdirc; tajnik Ivan Jenko; blagajnik Matija Kren; odborniki: Alojzij Volc, Janez Pečaver, Franc Bek, Ignac Poglajen, Alojzij Fifolt in Franc Kulovec.

Na shodu so bile sklenjene med drugimi tudi sledeče resolucije:

1. Odpravi naj se vsako veriženje in navijanje cen.

2. Kože, ki se v velikem številu izvažajo na Hrvaško, naj vlada zapleni, da ne bomo trpeli tako pomanjkanje usnja.

3. Izvede naj se volilna pravica za ženske sploh in ne samo za gospe in mestne gospodične.

4. Razstave za konje in govejo živino so za kmete naravnost žaljive, ker se premije delijo v takih zneskih, ki so bolj podobne miloščini, kakor zasluženim nagradi.

5. Zaupniki za odmero osebne dohodnine naj se volijo potom Kmetiskih zvez, katerih imena naj se javno razglasijo in zaprisežejo.

6. Kot najnižja postavka za odmero osebne dohodnine naj se določi 10.000 in ne 1600 K.

7. Zemljiški davek naj se odpravi, ker je krivično, zahtevati od kmeta dvojni davek od iste reči, namreč dohodninski in zemljiški, ki sta eno in isto.

8. Odsvetujemo Slov. kmetijski družbi, da bi še kdaj priobčevala take rentabilitetne podatke o kmetijskih pridelkih kakor je bil n. pr. podatek, da stane kmeta 100 kg mrve samo 5 K.

VRHNIKA.

Seja Okrajne kmetijske zveze za sodni okraj Vrhnika dne 15. avgusta 1919 ob 3. uri popoldne v Društvenem domu na Vrhniki.

Podnačelnik Ivan Stanovnik otvori sejo, konstatira sklepčnost, pozdravi vse navzoče ter v daljšem govoru pojasnjuje, da smo po stari Avstriji podedovali nezadovoljnost in precej boljše vizma, ki deluje med nami. Povdarja, da je treba oboje odstraniti, treba je zdravila, politične organizacije se morajo bolj razvijati. Kmetje morajo sami braniti svoje pravice in se ne zanašati na pomoč drugih. Da pa more kmet svoje pravice pravilno braniti, je treba krepke ter edine politične organizacije. Kmetje naj bodo edini, spoštujejo naj one, ki so jih kulturno tako visoko dvignili. Priporoča ljubezen napram drugim stanovom in spoštovanje napram našim izobražencem, ki se žrtvujejo za kmetске koristi. Nadalje pobija program nove N. K. S. ter povdarja, da je treba prirediti mnogo političnih shodov na katerih naj nastopijo kmetje-govorniki in ljudstvo poučijo, da se je treba sedaj politično tesno združiti.

Nato se preide na dnevni red:

1. Na odposlane resolucije na oblačilno poslovalnico za Slovenijo v Ljubljani je poslovalnica odgovorila, da se strinja z resolucijo ter je v ta namen predlaganega trgovca Habiča na Vrhniki povabila svrhu dogovora v svoj urad, da se zadeva uredi.

2. Prečita se odlok Okrajnega šolskega sveta v Ljubljani, v katerem se trdi, da po sedanjih naredbah učiteljevo ni dolžno nadzirati šolskih otrok pri velikonočni procesiji.

Sklene se soglasno, da se pošlje resolucija na Višji šolski svet, da ukrene, da bo učiteljstvo nadziralo otroke pri oficijelnih procesijah.

3. Zadnji čas se je dogajalo, da so orožniki na ukaz okrajnih glavarstev jemali čakalna dovoljenja za oprostitev prizadetim osebam. Odbor soglasno sprejme, da se pošlje resolucija na deželno vlado, odlok za notranje zadeve, s katero se prosi, da vlada zaukaže podrejenim okrajnim glavarstvom, da pošiljajo državljanom pismene odloke, ne pa, da kar orožništvo odvzame postavna čakalna dovoljenja.

4. Sklene se soglasno, da se naprosi deželno vlado, da se starejši možje, ki imajo več nedoraslih otrok in posestvo ne pritegnejo k orožnim vajam, oziroma v vojno službo.

Poleg teh vprašanj, so se obravnavala tudi druga.

KMETSKA ZVEZA V ŠT. JURJI PRI GROSUPLJEM.

Dne 14. septembra 1919 je bilo pri nas ustanovno zborovanje »Kmetске Zveze« zjutraj ob 7. uri po sv. maši. — Po govoru g. Franc Borca, odposlanca Jugoslovanske Kmetске Zveze, so se pri zborovanju stavile med drugimi sledeče resolucije:

1. Volitve v konstituanto naj se čimprej izvrše, priprave naj se že sedaj delajo.

2. Kmetски zastopniki naj pridejo v vse javne zastope, da bo tako odločeval ljudski glas.

3. Ljudsko šolstvo se mora preurediti; obvezni pouk naj traja štiri leta, za nadaljevalno šolo pa naj se vpeljejo petmesečni zimski nadaljevalni tečaji, ki naj trajajo do 16. leta in naj bodo kmetijsko-obrtnega značaja. Pouk naj se vrši na verski podlagi in v krajnih kakor tudi v okrajnih šolskih zastopih naj ima tudi zastopnik cerkve svoj glas.

4. Carina na kmetijske potrebščine naj se deloma popolnoma odpravi, deloma primerno zniža.

5. Vojna posojila revnejših slojev, ne-doletnih otrok, poslov in hranilnic naj se priznajo do zneska 12.000 K in naj se pričnejo izplačevati obresti.

6. Za podlago odmere osebne dohodnine naj se vzame minimum 10.000 K. ne pa 1600 K.

7. Navijalci cen in verižniki naj se energično preganjajo in strogo kaznujejo.

8. Oskrbi naj se kmetskemu ljudstvu, poslom in dninarjem oblačilo, blago in obutev po primernih znižanih cenah potom županstva.

9. Židovstvo v naši državi naj se omejuje, naseljevanje židov preprečuje, ker ti so pijavke našega ljudstva.

10. Odpravijo naj se takoj vsi manj vredni uradi, v obstoječih uradih naj se število uradnikov zmanjša, ker v tem imamo pričakovati davčnih olajšav. V uradih želimo vsi več točnosti in praktičnosti.

11. Omeje naj se izdatki za militarizem, prisilno vojaštvo naj se odpravi in uvede prostovoljna vojaška služba.

12. Protestiramo proti polovični vožnji gospode v kopališča.

13. Cepljenje prašičev proti rdečici naj se poveri domačim zasilnim živino-zdravnikom, država naj jim brezplačno preskrbi cepivo.

Odbornikom so se izvolili: Jože Goršič, Št. Jurje 25; Debelek Janez, Št. Jurje 1; Jože Perme, Ponova vas 27; Franc Trontelj, Mala vas 7; Franc Goršič, Pere 4; Anton Bedenčič ml., Bičje 6; Anton Boh, Podgorica 7; Janez Železnikar, Vino 3; Anton Zupančič, Drenik 2; Jože Škulj, Udje 7; Janez Kraljič, Vrbičje 10; Jože Tomšič, Rogatec 2; Janez Trontelj, Cerovo 2.

ŠT. VID PRI STIČNI.

Kmetiska zveza je v seji dne 7. septembra razpravljala vse važne tekoče in zadeve preteklega meseca in sklenila med drugim sledeče. (Seje se je udeležilo okoli 50 podružničnih odbornikov.)

1. Takoj se naj v Št. Vidu ustanovi orlovski odsek. Vsi mladi fantje se vabijo, da se takoj priklase pri učitelju Lovro Jevnikarju.

2. Carina je deloma odpravljena, deloma znižana. Bati se je, da bo odprava carine v prid le trgovcem. Vlada naj takoj odredi, da bodo cene pri trgovcih res padle, da ne bodo trgovci še leta in leta prodajali zacarinano blago. Takoj naj se pri posameznih trgovcih dožene, koliko imajo še zacarinanega blaga.

3. Novi šolski zakon zavračamo kot nedemokratičen. Starši so prvi, ki imajo skrbeti za srečo svojih otrok in zato mora demokratična država njih želje upoštevati. Naše zahteve so, da morajo biti zastopniki staršev v vseh šolskih odborih zastopani v takem številu, da lahko vplivajo na smer pouka in da si lahko svobodno izbirajo učitelje. Država naj prevzame tudi vzdrževanje šolskih poslopij. Zastopniki staršev morajo dobiti potnino k vsem šolskim odborom v isti višini, kot zastopniki države.

4. Ustanovi naj se za sodni okraj Višnja gora »Nabavna in prodajna zadruga«, ker le po taki zadrugi se otresemo kapitalističnih družb. Država mora zadruge podpirati in jim iti na roke v vsakem oziru. V kratkem se bo vršil ustanovni občni zbor. Vabljeni bodete v »Domoljubu« vsi člani Kmetiskih zvez v višnjegorskem sodnem okraju. Posvetujte se o zadrugi in pristopite vsi k nji.

5. Priredili bomo letošnjo zimo v Št. Vidu gospodinjski tečaj. Tečaj bo trajal dva meseca. Priglasite se za tečaj pri učitelju Jevnikarju.

6. Vlada je obljubila posestnikom, ki so dali konje na Koroško, odškodnino; zato jo naj res tudi da.

Odborniki! Seja naše Kmetiske zveze je vsako prvo nedeljo v mesecu. Udeležujte se sej redno iz vseh 15 podružnic.

IZ ČRNEGA VRHA NAD POLHOVIM GRADCEM.

Odbor naše podružnice »Kmetiske Zveze« je v svoji seji dne 14. septembra sklenil med drugimi sledeče resolucije:

1. Prepreči naj se izseljevanje kmetkega ljudstva v tujino ali v mesta in vsled tega naj se kmetски stan v bodoče ne zamenja tako, kot do sedaj; vpelje naj se socialno zavarovanje poslov in ubožnih

družin za bolezen, onemoglost in starost v istem smislu, kakor so zavarovani obrtniki, tovarniški delavci itd.

2. Zahtevamo, da se pouk na ljudskih šolah preuredi tako, da bo kmetski mladini nudil tudi stanovsko izobrazbo. Zahtevamo v vseh šolah sploh verski pouk po učnih močeh, ki jih cerkev za to pooblasti. Vzgoja sploh bodi versko-nravnna. Šole naj zida država. V šolske zastope naj pridejo tudi kmetski zastopniki.

3. Znižajo naj se carinski tarife za kmetijske potrebščine, kakor sol, petrolej, sladkor, obleko, železnino, umetna gnojila ter sploh za potrebščine, ki se rabijo pri obdelovanju polja, pospravi pridelkov itd. (Razni stroji...)

4. Za revno ljudstvo po kmetih naj se preskrbe živila, usnje in obleka po nižanjih cenah potom konsumnih društev.

4. Zahtevamo, da se naseljevanje judov v Sloveniji onemogoči.

5. Volilna pravica se mora dati ženskam tudi na deželi.

6. Zahtevamo po odstotkih kmetijskih volilcev tudi kandidate, katere bodo izbirali kmetje sami.

7. J. K. Z. naj vpliva na merodajnem mestu, da se prepotrebna cesta iz Zalega do Črnega vrha in naprej, že pred vojsko razčista, čimprej dogradi.

USTANOVNI SHOD K. Z. NA TRATI NAD POLJANAMI

V nedeljo, 28. sept. je bil v novem društvenem domu na Trati shod K. Z. Shoda so se udeležili tudi zastopniki iz Lučin. Pristopilo je več članov. Takoj po shodu se je konstituiral odbor z g. županom Uršičem na čelu. Odbor se je takoj posvetoval, kako bo raztegnil agitacijo po vaseh cele občine. — V našo dolino se vriva bivši poslanec Demšar. Vsled njegove nedelavnosti ga ljudstvo ni maralo, le vsled strankarske discipline smo ga zadnjič še volili. Sedaj ga nam hoče vrniti nova stranka, za katero se v potu svojega obraza peha. Mi vam povemo g. Demšar, nič se nam ne zdi grše in nemožato kakor izdajstvo. Zato tudi veste, kako sodimo v naši občini o vaši moštosti. Tudi to ni ravno lepo, da sedaj nad delom stranke zabavljate, za katero delo nosite kot mandatar stranke vso odgovornost. Zapupamo vam še to, da bo vas brez dvoma prejalislej zadela ista usoda, ki zasleduje vsikdar vse izdajalce in uskoke.

POLJANE NAD ŠKOPJO LOKO.

Na zadnji seji Kmetijske zveze v Poljanah, dne 7. septembra so se sprejele sledeče resolucije:

1. Kmetijska zveza za Poljansko dolino protestira proti načrtu novega šolskega zakona, kot ga predlaga famozni »prosvetni odbor« v Belgradu, ter zahteva pouk v šoli na verski podlagi, nikakor pa ne svobodomiselni, ker smo še vedno katoličani.

2. Čimprej naj se predloži načrt za starostno zavarovanje, kot ga je imel v mislih naš učitelj dr. Krek.

3. Volitve naj se čimprej izvrše, da pridejo pravi ljudski poslanci do besede. — Ženskam — ne samo meščanskim — naj se da volilna pravica.

4. Vojnimi dobičkarjem naj se naloži večji davek, da se s tem razbremenijo kmetski posestniki. Dohodninski davek naj se nalaga šele od 10.000 K naprej in sicer samo čistih dohodkov.

5. Kmetijska zveza zahteva, naj se vojno posojilo manjšim denarnim zavodom, kakor tudi nedoletnih otrok in poslov izplača do zadnjega vinarja. Kmetiskim posestnikom naj se izplača vojno posojilo do 10.000 K, ker kmet je bil prisiljen med vojno oddati živino, prisiljen tudi dati vojno posojilo, danes ima pa hlev skoro prazen.

6. Jugoslovanska Kmetijska zveza naj se zavzame, da se ustanovi domače akcijsko podjetje za celo Slovenijo za izdelovanje kmetijskih strojev in produkcijo umetnih gnojil, da kmetski ne bodo izkoriščali še nadalje židovski tovarnarji. Zvezi se naroča, naj to stvar sproži v javnosti, da se prouči, je-li izpeljiva ali ne.

IZ SV. KRIŽA PRI KOSTANJEVICI.

V nedeljo, dne 17. septembra, je tukaj priredila K. Z. za konstanjeviški okraj dobro obiskan shod. Govornik dr. Iv. Stanonik je govoril o preureditvi zemljiškega in dohodninskega davka, o carini, volitvah za državni in deželni zbor, zadrugah in konzumi, kmetijski zbornici, ženski volilni pravici (tudi za kmetice) in načrtu novega šolskega zakona. Poslušalci so z veliko pozornostjo in odobravanjem sledili govornikovemu izvajanju. Ob sklepu so se odobrile resolucije odborovih sej tukajšnje K. Z., ki so bile že objavljene v »Domoljubu« (št. 19), in so se sprejele še naslednje nove resolucije:

1. Čimprej naj se zamenja krona in dinarji za nov državni denar, in sicer naj se zamenja revešem ena krona za en liter vojnem oderuhom in bogatinom pa tace ob tej priliki vzame tem več, čim več so med vojsko nadrlji in čim večje je bogastvo.

2. Z ogorčenjem nasprotujemo protikmetjski in proticerkveni načrt novega šolskega zakona. Odločno zahtevamo versko šolo in versko vzgojo otrok in mladine. Kdor se dotakne verske vzgoje v šolah, se dotakne punčice našega očesa. Vse šolske določbe se morajo popolnoma ujemati s cerkvenim zakonikom. V vseh šolskih zastopih morajo imeti odločilen vpliv zastopniki staršev in cerkve. Za učiteljski naraščaj zahtevamo strogo krščansko vzgojo in od učiteljev resnično krščansko življenje.

3. Zahtevamo, da vlada na vso moč podpira zadruge in konzume in da ne daje potu denunciacijam zoper nje. Zadruga in konzumi so naša rešitev iz rok izkoriščevalcev in verižnikov. Kdor dela zoper nje, je sovražnik kmetijskega stanu.

PONIKVA OB J. Ž.

Samostojna kmet. stranka je že mislila, da je cela velika občina Ponikva za njo. Shod K. Z. dne 21. t. m. pa je pokazal, da K. Z. na Ponikvi še vedno trdno stoji. Iz vseh delov občine so se zbrali pristiki K. Z. ter z veliko pozornostjo poslušali gg. govornika dr. Antona Ogrizek in Jakoba Vrečko. Govori so izredno ugajali in naša pristaše tako utrdili v načelih K. Z., da jih

gotovo nihče več ne omaja. »Samostojna« je le par naših mož prenetila, o katerih pa upamo, da v kratkem spoznajo svojo zmoto in se vrnejo k svoji stari stanovski organizaciji. Naši zaupniki po okolica pa so vsi ostali K. Z. trdno zvesti, četudi so bili nekateri od »Samostojne« brez njihove privolitve izvoljeni v krajevni odbor. — Istotako lepo je uspel tudi shod v št. Vidu pri Grobelnem, kjer sta ista govornika številnim poslušalcem razlagala večno veljavna krščanska načela K. Z. Na obeh shodih so poslušalci prišli do prepričanja, da je pristen liberallec vsak, ki trdi, da je vera privatna stvar ali da se duhovnik ne sme vtikati v politiko, v katero se vtika zdaj že vsak hlapec in dninar. Posebno veselo razpoloženje je zavladalo med zborovalci, ko je dr. Ogrizek omenjal, do kako čudnih, naravnost bedastih posledic prideve načelo »vera je privatna stvar«, in ko je ožigosal novo kmetijsko stranko, ki je že tolikokrat spremenila svojo »firmo«, bila je že neodvisna, narodna, demokratska zdaj hoče biti samostojna. Na obeh shodih se je sklenil oster protest proti predloženemu šolskemu zakonu, ker je nedemokratski, cerkvi in veri sovražen. Sklenile so se tudi razne resolucije, tako za sklicanje pokrajinskega zbora, za razpis volitev, proti krivični odmeri davkov, proti visoki carini. Izrazilo se je slednjic tudi popolno zaupanje Jugosl. klubu in njega načelniku dr. Korošcu.

KOMENDA.

V seji Kmetijske Zveze za našo župnijo, katere so se udeležili odborniki polnoštevno, so se sklenile sledeče resolucije:

1.) Protestiramo proti nameravanemu šolskemu zakonu. Zahtevamo v ljudskih in srednjih šolah versko-nravno vzgojo. Zahtevamo, da imajo zastopniki staršev in Cerkev odločilen vpliv v krajnih, okrajnih in višjih šolskih svetih. — (Kajne, »Kmetijska stranka«, vera spada tudi v politiko!)

2.) Z veseljem pozdravljamo nameravani zakon proti trinogu alkoholu. Zahtevamo, da v celi državi nikdo ne proizvaja špirta. Uvoz špirta se mora popolnoma prepovedati.

3.) Zahtevamo, da vsi merodajni faktorji skrbijo, da se judje ne naselijo med nas kmete. Pozivljamo kmete, da ne prodajajo judom svojih zemljišč. Judovski most, katerega nameravajo graditi Judje po celi Gorenjski, se mora zrušiti v temeljih!

4.) Zahtevamo volitve! Demokratsko-socialistična vlada ne sme biti naš gospodar!

5.) Skrbimo, da se preikossej ustanovi Kmetijska zadruga. Dosti smo že podpirali razne vojne dobičkarje. Zato se združimo vsi v Kmetički Zvezi in bodimo prepojeni z zdravim duhom.

6.) Obsojamo z vsem ogorčenjem one podležje, ki so na dan »Krekovega tabora« 28. p. m. napadli na potu proti Kamniku Orlice s koli in kličemo našim fantom: »K Orlu, v organizacijo poštene krščanske mladine!

Kmetje, zapomnimo si: mi smo v kmetijskih zvezah, oni, ki cepijo naše kmetijske vrste, so v „Kmetijski stranki“.

Agrarna reforma.

Odredba glavnega poverjenika za agrarno reformo v Sloveniji glede letošnje oddaje zemlje v zakup.

Lastnikom, oziroma upravnistvom vseh veleposestev, ki so pritegnjena v smislu kr. naredbe z dne 21. julija 1919, uradnega lista št. 608 v agrarno reformo, katerim se pa dosedaj ni naznanilo, da se pri njih oddaja v zakup uradoma izvrši:

Na podlagi določb predhodne odredbe z dne 25. februarja 1919, urad. list št. 61, kr. naredbe z dne 21. julija 1919, št. urad. lista 608 ter naredbe ministrskega sveta z dne 10. aprila 1919, nadalje vsled telegrafičnega ukaza kr. ministra za agrarno reformo z dne 9. septembra 1919, št. 4842, odrejujem z ozirom na to, da iz tehničnih razlogov uradna oddaja v začasni zakup ni v vseh slučajih izvedljiva, sledeče:

1.) Nobeno poljedelsko zemljišče (njive, vrtovi, vinogradi, travniki, pašniki) ne sme ostati neobdelano, oziroma neizkoriščeno.

2.) Vsak veleposestnik sme obdelovati v svoji režiji le toliko zemlje od svojega veleposestva, kolikor jo more obdelovati sam kot strokovni vodja (ekonom) s svojo gospodarsko družino, v katero spada tudi primerno število doslej na veleposestvu zaposlenih nastavljenecv in delavcev. Izjema je dovoljena le, če zemlje sploh ni mogoče oddati spodaj navedenim soopravičencem v najem.

3.) Vse poljedelsko zemljišče, ki ga v smislu točke 2.) ne obdela veleposestnik sam s svojo družino mora oddati uprava veleposestva interesiranih občin, ki se preživljajo deloma ali pa v celoti z obdelovanjem zemlje, pa zemlje sploh nimajo ali pa je imajo manj nego jim je treba za preživitev njihovih rodbin; nihče teh zakupnikov pa ne sme dobiti na podlagi te odredbe več zemlje v zakup, nego jo more, včevši njegovo lastno zemljišče, obdelati s svojo rodbino. Po možnosti naj se vpoštevajo pri oddaji v zakup sorazmerno vsi, ki so upravičeni dobiti zemljo v zakup.

4.) Kot najemniki imajo vselej, zlasti pa v slučaju, da zemlje primanjkuje prednost dobrovoljci in vojaki, ki so se borili za osvoboditev in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, invalidi ter vdove in sirote padlih vojakov.

5.) Vsak podnajem je strogo prepovedan.

6.) Oddaja zemljišča v najem potom dražbe je nedopustna.

7.) Najemščina v nobenem slučaju ne sme presegati dosedanje svoje višine ter se sme zahtevati in plačevati le v denarju.

8.) Najemna pogodba se sme glasiti le na eno leto in mora vsebovati pogoji, da velja le, če jo odobri glavni poverjenik za agrarno reformo. Glavni poverjenik za agrarno reformo bo odobril pogodbe, sklenjene v smislu te odredbe ter jih po preteku te najemninske dobe podaljšal vsem onim kmetovalcem, ki bodo v najem vzeto zemljišče skrbno in dosedajni obdelavi primerno obdelali.

9.) Vsak najemodajalec mora sestaviti imenik vse najemnikov ter v njem navesti

razun podatkov o osebi najemnika število članov najemnikove rodbine, živečih v najemnikovem gospodarstvu, skupno površino od najemnika izkoriščanih njiv, travnikov in pašnikov (včevši njegovo lastno zemljišče), površino na najemodajalcem posestvu od njega v najem vzete zemlje, višino najemnine, preračunane na 1 ha vsake kulture ter skupno svoto najemščine.

10.) V slučaju utemeljenih pritožb, da se te odredbe niso izvršile, odposlal bo glavni poverjenik na veleposestvo ob stroških veleposestnika strokovnjaka, ki bo oddajo v začasni zakup v smislu ministrske odredbe z dne 10. aprila 1919, uradoma izvršil ter se bo v smislu § 6 te odredbe brezizjemno določila za vsa v najem oddana zemljišča enotna zakupnina v znesku petkratnega kat. čistega donosa.

Pristavlja se še: Utemeljene, po dotičnih županstvih uradno potrjene pritožbe proti načinu oddaje zemljišč je pošiljati glavnemu poverjeniku za agrarno reformo; v slučaju, da pritožba ne bo upravičena, plača krivec stroške uradnega poizvedovanja.

Oddajo stelje, drv in lesa onim kmetovalcem, katerih potreščina iz lastnih posestev ni krita, izvrše do nadaljnjih odredb državni nadzorniki, kjer obstojajo, in sicer le v najpotrebnejši izmeri. Kjer pa nadzornikov dosedaj ni, naj prijavijo kmetovalci svoje potrebe občinam, ki naj jih skupno in pregledno predložijo glavnemu poverjeniku, to pa le glede posestev, ki presegajo 200 ha. Občinam se posebnih uradnik ukazov in navodil v tej zadevi ne bo izdajalo.

Drugi listi naj izvolijo ponatisniti odredbo z dodatnim pojasnilom glede pritožb ter oddaje stelje, drv in stavbenega lesa.

Tedenske novice.

Jugoslavija.

j Za verski pouk v ljudskih šolah. Prekmurci — katoličani in protestanti — odločno zahtevajo, da se v ljudskih šolah ohrani popoln verski pouk in da ljudstvo samo nastavlja učitelja. Pri nas pa liberalci in socialisti s polno paro delajo na to, da ljudstvo pri šoli ne bo imelo nobene besede, ampak samo svobodomiselni, ljudstvu sovražni uradniki. Le oglejte si novi ljudskošolski načrt!

j V znamenju žandarjev vlada sedanja liberalno socialistična stranka. Okrajni glavar v Vinkovcih je ukazal vsem svojim občinam, da morajo prignati ljudi na političen shod, ki ga je priredila liberalna stranka.

j Nova vlada še vedno ni sestavljena. Liberalci bi na vsak način radi dobili državno upravo v roke, da bi potem z velikanskim pritiskom lahko delali pri volitvah. Liberalcem je predvsem zato, da ne bi v novi zbornici prišlo do besede verno ljudstvo, temveč brezverski svobodomiselnici. Kadar bo sestavljena nova vlada se bo menda lotila nastopnega dela: dvanaestin do konca tega leta in volilnega zakona. Potem se bo Narodno predstavništvo razpustilo in odrejane bodo nove volitve za

konstituanto. Z gotovostjo se pričakuje, da se bodo volitve vršile početkom leta 1920. Zato so zanje vse priprave že v teku.

j Srbije ni več. Regent je zaukazal, da se nikjer več uradno ne nazivlje Srbija, temveč vedno le kraljestvo SHS. Tudi srbske vojske ni več, temveč je vojska kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

j Italijanske grožnje. Gdč. Rossi, italijanska predavateljica, ki se je vrnila z Reke v Italijo pravi: »Reka je odločna, Rečani si ne delajo iluzij in se tudi ne boje bodočnosti. Vse zgradbe so podminirane. V vsaki hiši je pripravljen petrolej in gorljive snovi. Ako bi bila vsaka nada izgubljena se bo mesto upepelilo.«

j Osemurni delavnik. »Službene Novine« so objavile naredbo za uvedbo osemurnega dela na vsem ozemlju kraljestva v vseh industrijskih, rudarskih in trgovskih podjetjih. Delo nad osem ur se mora plačati po 50% više nego normalno osemurno delo. Ta naredba je takoj veljavna.

j Kako se pri nas gospodari? V Solunu leži že dolgo časa za našo državo 75.000 parov čevljev in 800.000 metrov sukna in platna, a železnica ne deluje. Železniško ministrstvo upravlja že ves čas liberalna stranka.

j Zanikerni ministri. »Domovina« očita dr. Korošcu, da je kot minister prehrane pustil v Mitroviči 2 meseca ležati 30 vagonov moke. To je mogoče res, a ni jih pustil ležati dr. Korošec, temveč železnica, ki radi zanikernega železniškega ministra, ki je liberalac, tako slabo funkcionira kakor v nobeni državi. Tako se je »Domovina« zopet sama sebe udarila po zobeh. Vsi pa vedo — tudi slovenski liberalci — da je bil dr. Korošec najboljši minister, ki jih je dosedaj imela Jugoslavija.

j Zdravnik na 1000 ljudi. Ministrstvo za zdravje je izdalo naredbo, po kateri sme priti na vsakih tisoč duš samo en zdravnik.

j Kaznovani tihotapci. Srbsko monopolno sodišče je radi tihotapstva obsojilo italijanskega podanika Ivana Burbo, ki je iz Rumunije pripeljal v Belgrad 500.000 kg petroleja, ki spada v državni monopol, na 2.700.000 dinarjev globe. Vrhu tega so petrolej zaplenili.

Domače novice.

d Za vsako društveno prireditel, ki jo naznani »Domoljub« med dnevnimi novicami, je treba doposlati uredništvu 2 K v znamkah za Krekovo socialno-politično šolo. Sicer se taka obvestila ne bodo več sprejemala. Veselic pa sploh ne bomo več naznanjali. — Uredništvo.

d Strankarski boj. K notici pod zgornjim naslovom v zadnji številki »Domoljuba« se nam pojasnjuje, da je g. dr. Mohorič v »Narodnem gospodarju« pisal o zadružništvu in je poudarjal, naj se v zadružništvu kolikor mogoče omili strankarski boj, kar je tudi naše stališče.

d »Vse farje pobiti, od kaplana do papeža!« Donesek k »verskim« programu Samostojne kmetijske stranke. Na Toplicah na Dolenjskem so imeli samostojni zborovanje. Govorili in razpravljali so, kakor po vseh svojih sestankih, nam-

reč, da je dosedaj bilo vse za nič, da bodo mi ustvarili nebesa na zemlji, da se bo to zgodilo, če izpodkopljejo vpliv duhovnikov, katere ta samostojna stranka samoobsebi umevno visoko ceni in spoštuje. Po razpravljanju je enega izmed navzočih tako navdušilo in prevzelo, da je v svoji duševni razigranosti vzkliknil: »Vse farje je treba pobiti, od kaplana do papeža!« To je seveda tudi en način spoštovanja, pa bolj domač med ljudožrci kakor med našimi ljudmi. Mi pristavljamo samo to: Cesar je srce polno, to tudi jezik razodeva.

d Stranka trgovcev, obrtnikov in kmetijskih magnatov, ki se tudi imenuje samostojna kmetijska stranka zliiva v »Kmetijskem listu« ves svoj žolč na duhovnike prav po receptu predvojnih liberalnih listov. V isti številki pa trdi, koliko dobrega so storile kmetom rajfajzovke in druge zadrughe. Zamolči pa, da so vse te zadrughe ustanovili duhovniki, ti največji »sovražniki« kmetov, ustanovili so jih ob odločnem nasprotovanju raznih kmetijskih trgovcev in magnatov, ki so danes glavni kričači takozvane kmetijske stranke. Zopet bi radi ti ljudje, ki niso imeli nikoli srca za ljudske potrebe, dobili kmeta v svoje roke, a ker vedo, da bodo pri tem na največji odpor naleteli ravno pri duhovnikih, zato lop po njih.

d Iz vere se še vedno kruto in bogokletno norčuje socialistični dnevnik »Napreje«. »Ljudski glas«, njegov brat, pa pripoveduje kmetom, da socialisti spoštujejo versko prepričanje.

d Zmerjanje. »Slov. Narod« zmerja naše kmetijske župane in občinske odbornike ter jih dolži korupcije, češ da so med vojsko obogateli pri raznih aprovizacijah na račun ljudstva. Mi pa vemo, da ga ni župana na Kranjskem — celo liberalnega ne, ki bi obogatel pri aprovizaciji, kakor so obogatili liberalni trgovci in podjetniki, ki so postali milijonarji — na račun ljudstva.

d Svoboda — samo za liberalce? Sokoli pripovedujejo v »Slov. Narod«, da predstavljajo državno misel, da politično-strankarsko drušvo, in da se mora Sokol povsod upoštevati, Orel pa ne. Mi pa vemo, da slovenski Sokoli predstavljajo najogabnejše svobodomiseltvo in veromrznost in da ravno s tem podkopujejo temelji državi, ker hočejo naše ljudstvo privedi v razdirajoče svobodomiseltvo. Iz vsega se pa vidi, da so liberalci navdušeni svobodnjaki samo zase.

d Mohamedancem svoboda — katoličanom ne! Liberalnosocialistična vlada izjavlja, da bo mohamedanska ljudska šola ostala kakor si jo sami žele. — Torej samo katoličani ne bodo smeli sami odločevati o vzgoji svojih otrok v šoli! In vendar ve vsakdo, da so katoličani v Jugoslaviji najbolj izobraženi, mohamedanci pa najmanj! Ostudno je že, kako daleč gre sovraštvo liberalcev in socialistov do katoliške vere.

d Socialisti — narodne izdajice. Slovenski socialisti v zasedenem ozemlju so se priklopili italijanski socialni demokraciji. Njihov voditelj dr. Tuma se izjavlja za Italijane.

d Bohinjska Bistrica. Krajni šolski svet je pri svoji seji 28. sept. soglasno

sklenil, da se glede preustrojitve šolstva in preureditev šolskega pouka strinja z nazorji Jugoslovanske Kmetijske Zveze.

d Orlovski tabor v Dobrlivasi na Korškem se je sijajno izvršil. Natančno poročilo prinesemo prihodnjic.

d Vojni ujetniki na Angleškem. Vsi oni, ki imajo svoje v angleškem ujetništvu, naj prijavijo pismeno do 10. oktobra t. l. svoj in njihov naslov Splošnemu slov. ženskemu društvu v Ljubljani.

d Potno dovoljenje v Italijo. Italijanske oblasti v Trstu oziroma v Logatcu zavrnejo brez izjeme vsakega potnika, kateri nima potnega dovoljenja za Italijo ali preko Italije, izdano od pristojne italijanske oblasti v Italiji ali naš potni list vidiran od kakega italijanskega konzulata. Potujoče občinstvo se vsled tega opozarja, da potni listi, katere dobijo od naših oblasti in kateri niso vidirani od kakega italijanskega konzulata za potovanje v Italijo, niso veljavni. V naši kraljevini se nahaja konzulat edinole v Beogradu.

d Kako neenako se ravna z invalidi? Zadnjič sem bral v časopisih, da je ministrstvo izdalo ukaz (tako vsaj je poročal Ljubljanski dopisni urad. Op. ured.), da imajo invalidi SHS prosto vožnjo, kadar potujejo iz zdravstvenih ozirov. V vojni sem bil od granate ranjen v nogo, veliko denarja — svojega — sem že izdal za zdravljenje. Po nasvetu zdravnika sem jadrval v mesecu avgustu v Toplice pri Novem mestu. Na postaji v Ribnici prosim za prosto vožnjo kot invalid, ki gre radi zdravja v Toplice. Pokažem legitimacijo (izvid nadpregleda). Uradnik pri blagajni prebere in vrne, češ, njemu ni nič znane, da bi se invalidi zastoj vozili po drž. železnicah v Toplice. Povem mu, da je ministrstvo izdalo neko tako naredbo. On nato: Če je to res, morate imeti svojo sliko seboj — torej ne bo s prosto vožnjo nič.

Pridem v Toplice in grem h kopališkemu zdravniku. Vprašam, če imajo tu invalidi radi plačila kake ugodnosti. Nič. Grem in si najamem stanovanje v gostilni, plačam kakor gospoda, ki dostikrat po zdraviliščih le radi lepšega pohaja.

In vojaštvo ima tu svoje barake. Ali ne bi mogli tu invalidi s kmetov, ki se hodijo tu sem zdraviti, imeti svoje stanovanje brezplačno in hrano po znižani ceni? Vse premalo urejeno. Domov grede ne vprašam na postaji Straža nič o prosti vožnji, da se ne osmešim pri blagajni pred občinstvom, kakor sem se v Ribnici. Na vožnji proti Grosupljem se snidem z nekaterimi invalidi. In glej! Oni se vozijo brezplačno brez slike in legitimacije. Imajo samo izvid nadspregleda. Jaz pa plačujem, kakor vojni dobičkar. Zakaj ni tu jasnih odredb na postajah državnih železnic? Zakaj ne bi stanovali invalidi, ki se zdravijo, v vojaških barakah v dolenskih toplicah. — Franc Levstik, invalid. — (Op. ured.: Naj se vendar že enkrat uradno pojasni, kaj je s prosto vožnjo invalidov?)

d Edina slovenska srednja šola v zasedenem ozemlju je idrijska realka, katero so Italijani dovolili.

d Mestni denar. Mestna občina ljubljanska izda svoj denar, da s tem odpomore pomanjkanju drobiža. Izdala bo drobiž po 20 in 10 vinarjev z veljavo do konca leta 1920.

d 20.000 kron na mesec ponuja japonska vlada plače mariborskemu vojaškemu kapelniku Herzogu, če stopi v japonsko službo.

d Lastovke so že vzele slovo od nas in odletele v gorkejšje kraje.

d Zaplenjeni bankovci. Petim osebam, ki so prispele 26. sept. iz Avstrije, so zaplenili v Maribor za cela dva milijona bankovcev po 1000 kron, poleg nove štampilje, ki je bila namenjena za žigosanje denarja.

d Največje drevo v Belokrajini je lipa v Zagodacem, župnija Stari trg, ker meri debo v širokosti 2 metra, v višini 35—40 metrov. Krasno je drevo zlasti ob poletnem času; razprostira svoje zelene košate veje proti ljudski šoli in cerkvi Matere Božje.

d Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, 5. okt. ob 4. uri popoldne je občni zbor Blaž Potočnikove čitalnice v društveni dvorani. Na dnevnem redu so poročila odbora in volitve novih odbornikov.

d Na Rovih uprizori tamošnje izobraževalno društvo v nedeljo dne 12. oktobra ob 3. pop. novo ljudsko igro v 3 dejanjih: Na dan s o d b e. Priredil za podeželske odre župnik Jožef Volc. Pretresljiva slika iz življenja ponižanih in razžaljenih. Uprizori se ta dan prvič.

d Umrli je veliki slovenski umetnik Ignacij Borštnik v torek, dne 23. t. m. v Ljubljani. Bil je najboljši slovenski gledališki igralec in igral v zadnjem času v zagrebškem gledališču. Letos se je preselil v Ljubljano, kjer je bil imenovan za profesorja na konservatoriju, pa je prišel v Ljubljano le, da umrije. Star je bil 60 let.

d V Veračah-Bučeh je 25. septembra mirno v Gospodu zaspala stara mamica Cilja Belina v visoki starosti 88 let. — Po obilem zemeljskem trpljenju Bog ji daj večno plačilo.

d Prebrisan mesar. Poroča se nam: Neki mesar iz Š. se je peljal pred kratkim časom z vozom po cesti skozi smleške gozdove. Kar pristopi k vozu stara žena s košem na rami ter ga prosi, da jo vzame na voz, ker ne more več hoditi, ima pa da še daleč do doma. Mesar je bil uljuden človek in je ustregel. Med pogovorom pa spozna, da je stara žena — krepko moško bitje in mesarju je začelo tesno prihajati krog srca. Kako se znebiti na najbolj varen način nadležne »ženske«? Pa si jo zmisli modra glava. Vajeti drži trdo napete, kakor da bi imel silno plašljivega in nezanesljivega konja. Nato mu »slučajno« pade klobuk na tla. Mesar prosi nepoklicanega gosta, naj stopi z voza in pobere klobuk, mesar pa švrk z bičem po konju in v dir. Prevarana »starka« zažvižga, iz gozda stopita dva možakarja in streljata za mesarjem, ki ga pa nista zadela.

d Obupen poskus smrti. Pred nekaj dnevi je hotela na Karlovškem mostu v Ljubljani skočiti v Gruberjev prekop nena žena z otročičem v naročju. V zadnjem hipu sta preprečila stražnik in neki pasant obupni čin revne matere. Žena je

imela moža invalida, ki je danes brez vsakega zaslužka, sama pa tudi ne more služiti, ker je v blagoslovljenem stanju.

d **Smrtna obsodba.** 23. sept. je pototno sodišče v Ljubljani obsodilo na smrt za večjih škoda delavca Leopolda Sevdla, ... Avstrije, ker je dne 11. julija t. l. zlorabil in zadavil 11 letno Milado Brajla v Tržiču na Gorenjskem. Porotniki so stavljena vprašanja o krivdi soglasno potrdili, na kar se je izrekla smrtna obsodba. Oče umorjene deklice je sam zahteval, da naj umrje zločinec enake smrti kot deklica.

d **Prijeta tatova.** Dolgo se je zaman tskalo in na vse strani ugibalo za »dobrimi duhovi«, ki so dne 28. junija t. l. okradli podružnico cerkev v Stranski vasi pri Novem mestu. Na podlagi anonimnih pisem, ki so začela dohajati o tej zadevi, je sodnija v Novem mestu zaukazala hišno preiskavo pri železniškem uslužbencu Jožefu D. . . . cu. Preiskava se je izvršila dne 23. septembra t. l. in spravila na dan pokradeno blago; tat je bil tako zasačen in takoj aretiran. Z njim obenem je prijet tudi eden njegovih najboljših prijateljev, ki je čehoslovaški državljani.

d **Roparji so napadli** dne 24. septembra na tiru dolenske železnice v Ljubljani profesorja dr. Jakoba Silca, ga obdelali z nožem, mu prebili lobanjo, nato mu pobrali ves denar ter ga nezvestnega pustili ležati na tiru. Ko so ljudje profesorja našli, so ga prenesli v deželno bolnico, kjer se je že zavedel. Vendar se napada še nič ne spominja. Zločinci so neznan.

d **Požar v blaznici na Studencu.** — 22. septembra zjutraj je nastal požar v blaznici na Studencu in sicer na oddelku za težko bolne. Na pomoč je bilo poklicano tudi ljubljansko gasilno društvo. Ogenj so kmalu omejili. Materijalna škoda je velika. Osebnih žrtv ni nobene.

Cerkvene vesti.

c **Glas duhovščine.** Duhovščina ljubljanskega arhidijakona je na svoji konferenci dne 26. t. m. sklenila objaviti sledečo izjavo. Od vseh strani se napoveduje katoliškemu ljudstvu kulturni boj. Belgrajska vlada pošilja v svet načrte šolskih postav, po katerih se hoče »dokumentirati nezavisnost šole od cerkve,« liberalno učiteljsvo odklanja svoje sodelovanje pri bogoslužnih vajah šolskih otrok, svobodomiselna mladina se organizira za boj proti cerkvi, svobodomiselni časniki cerkev in vero očitno napadajo in socialistični »Naprej« je 23. t. m. objavil ostudne blasfemije zoper skrivnosti naše sv. vere.

V imenu krščanskega ljudstva in v svojem imenu vse to rovanje proti veri in cerkvi najodločneje obsojamo. Katoliški slovenski narod si ne želi verskega boja; toda če mu ga svobodomiselstvo vsili, ga bo sprejel in bojeval s tisto odločnostjo in tisto srčnostjo, ki jo daje človeku sveta vera. In slovenski duhovniki bodo pokazali svetu, da se ne ustrašijo ne pregnanstva, ne ječe, ne smrti, če je treba braniti pravice ljudstva in cerkve.

Vsak boj pa rodi mnogo gorja. Tudi kulturni boj bi bil velikanska nesreča za

slovenski narod. Zato se obračamo do osrednje vlade v Belgradu in jo svarimo, naj ne izziva vernih Slovencev s kulturno-bojnimi naredbami in načrti. Od pokrajinske vlade v Ljubljani pa zahtevamo, da štiti vero slovenskega naroda pred javnimi napadi na shodih in v časopisih. Tudi cerkvi sovražni učitelji naj ne pozabijo, da v šoli niso absolutni gospodarji, ampak namestniki vernih krščanskih staršev, ki zahtevajo versko vzgojo svojih otrok. Naj ne pozabijo, da bo prišel dan, ko bodo ti starši po svojih izvoljenih zastopnikih sodili njihovo delovanje.

Glasno izjavljamo: Naše verno ljudstvo ne bo nikdar dopustilo nobenega poskusa, oropati cerkev njenih bogodanih pravic, posebno njene pravice do krščanske vzgoje v šoli, in se bo proti vsakomur, ki bi kakorkoli hotel sramotiti našo sveto vero, postavilo v bran.

Gospodarska obvestila.

g **Živinska razstava preložena.** Namepravana razstava goveje živine v Gornjegrajskem okraju se mora vsled opasnega širjenja kuge slinovke preložiti na drugo leto.

g **Sejmi.** Radi kužne bolezni »slinovke in parkljevke« so sejmi za govejo živino v Ljubljani do preklica ustavljeni. Vrše se pa konjski sejmi — kakor je že bilo naznanjeno — vsako prvo in tretjo sredo v mesecu.

g **Konjska dirka** se bo vršila v Ljubljani 19. oktobra ob 13. uri. Dirka je razdeljena v več delov. En delokrog tudi kmetsko dirko: za kmetovalce Slovenije. Jaha posestnik ali član njegove družine, po možnosti v narodni noši. Daljava 1600 metrov. Dve čvrsti zapreki, ne čez 60 cm visoki. Prvi dobitnik: 1000 K in častno darilo; drugi dobitnik: 500 K in častno darilo; tretji dobitnik: častno darilo. — Prijava konj se izvrši najbolje osebno ali pa brzojavno konjskemu referatu Dravske divizijske oblasti do 8. oktobra. Eden in isti konj se sme prijaviti tudi za več konkurenc. Vpisnino je treba plačati za vsako konkurenco posebe. Prijava obsega: 1. ime in priimek lastnika konja; 2. ime in priimek jahača; 3. ime, barva, starost in spol konja; 4. ali je konj polnokrven ali polukrven; 5. ali je konj dobil kako javno dirko, kdaj in kje; 6. za katero tekmo se konj prijavi. Denar za vpisnino se mora poslati istočasno s prijavnico.

g **Pisma za sasedeno ozemlje** se zopet sprejemajo. Pisma je treba frankirati s 70 vinarji, dopisnice pa s 30 vinarji znamk.

g **Prošnje za podpore po ujmah** je treba vlagati polom okrajnih glavarstev na Poverjeništvu za notranje zadeve.

g **Za davkoprostu kuhanje žganja** se je treba oglasiti do 15. novembra pri pristojni finančni straži.

g **Cene sladkorja** so določene do preklica sledeče: kristalni sladkor in sladkor v grudah po 12 K, sladkor v kockah pa po 12 K 30 vin, za kilogram. Pričakovati je do novembra znižanje cen, ker je bila na Češkem letina sladkorne pese prav ugodna.

g **Črna svinjska kuga** se je začela širiti na Štajerskem. Zanesli so bolezen želez-

ničarji, ki so kupovali mlada praseta v južnih krajih. Črna t. j. pljučna kuga je nevarnejša kot rdečica, proti tej bolezni tudi cepljenje ne pomaga. Glavno sredstvo je snaga. Svinjake je dobro prebeliti po stenah in tleh s svežim apnom, svinjam pa je treba dajati večkrat na dan sveže vode.

g **Prisilna oddaja žita po občinah na Češkem.** Ministrstvo za prehrano na Češkem je izdalo ukaz, po katerem ima vsaka občina oddati do konca septembra po en vagon pšenice ali rži. Žito je namenjeno za preskrbo mest in industrijskih krajev. —

g **Eno- in dvekronski bankovci** od 14. oktobra v čehoslovaški republikli ne bodo imeli nobene veljave več.

g **Francoski poljedelci.** Francoska zbornica je zavrгла staro navado, po kateri so poljedelci spali na slamj v stajah in hlevih. Odbor, kateremu je poverjena skrb za delavstvo, je izdelal načrt o dolžnostih in pravicah poljskih delavcev in jim je tudi priznal pravico na posteljo. Uradni razlog trdi, da gre tu za moralno in higiensko dobro in slednjič za človeško dostojanstvo. Vprašanje je samo, če se bodo starokopitni poljedelci sprijaznili s tem, ker jim je stari način spanja prešel že v meso in kri.

Drugod po svetu.

p **Wilson ne odneha.** Wilson zahteva, da se naredi takoj konec d' Annunzijevi pustolovščini, sicer Amerika ne pošlje nobenih živil več v Italijo.

p **D' Annunzio vztraja.** Ta nečimerni in napol neumni laški pesnik, ki je pobunil laško vojskstvo in na svojo pest zasedel Reko, izjavlja, da ne gre z Reke in da hoče tudi celo Dalmacijo »osvoboditi.« Italijansko ljudstvo oziroma časopisje se vedno bolj postavlja na njegovo plat, vlada težje stališče, vojaki nečejo iti proti D' Annunzijevi pobuni in tako se lahko zgodi, da se gospod D' Annunzio proglasi jutri za predsednika — italijanske republike, prikloni Reko in Dalmacijo Italiji. Mirovna konferenca pa bo rekla: »Kar je, pa je.« Tako je, če vlada na svetu framasonska »pravičnost« in morala brez Boga.

p **Mirovni pogoji za Bolgarijo.** Bolgarija bo morala plačati 2½ milijard vojne odškodnine tekom 37 let. Stalne vojske ne bo smela imeti, temveč le 20.000 mož policije, nadalje 10.000 carinskih paznikov in orožnikov. Mirovno pogodbo mora Bolgarija podpisati do 15. oktobra 1919.

p **Ubohi Dunaj.** V Nemški Avstriji tako primanjkuje premoga, da na Dunaj niti toliko vlakov ne more voziti, da bi pripeljali dovolj živil.

p **Proti ženski volilni pravici** so se izrekli francoski senatorji. Gospodje svobodomiselnici so zelo navdušeni za svobodo in ljudske pravice, kadar pa slutijo, da bi ta svoboda in ljudske pravice škodovalle njihovim komandam, takrat se njihovo navdušenje nenadoma ohladi.

p **Stavka jeklarjev v Ameriki** se je pričela in obsega v ameriški jekleni industriji 145 tovarn z 280.000 delavci. To je, kar se tiče števila udeležencev, kakor tudi radi načelnega pomena in posledic, naj-

rečji industrijski boj v Zedinjenih državah tekem mnogo let.

p Samo dva vojakta pogreša še ameriška armada, ki se je borila na Francoskem, število mrtvih znaša 77.422, ranjenih pa 214.310.

p Kdo kupi mesto? Zdaj, ko je vojna končana, namerava vlada Združenih držav prodati svoje tovarniško mestece Nitro, za katero se je izdalo 70 milijonov dolarjev. V tem kraju se je izdelovala pretežna večina vojnihi potrebščin za ameriško armado; predvsem pa brezdimni smodnik (nitro). Mestece Nitro ima 1500 delavskih hiš, hotele, šole, trgovine, gledišča, banko, polic, postaje, sploh vse, kar spada za kako moderno industrijsko mesto.

p Okrog sveta bodo priredili tekmo ameriški aeroplani. Darila bodo znašala 1 milijon dolarjev, po naše 50 milijonov kron.

Dopisi.

ŠT. JERNEJ.

Ni sicer vredno, odgovarjati listu, kakor je »Kmetijski list«, novo glasilo novoustanovljene »samostojne« kmetijske stranke, a naj bo nekaj ljudstvu v pojasnilo, da se ne bo dalo vjeti na limanice »Kmetijskega lista« in njegovih bralcev. Okrajne ceste v naši občini so bile v vojskinem času po možnosti v dosti dobrem stanju. Kakšne pa so bile okrajne ceste drugod, kjer so bili na krmilu občine možje, pristaši nasprotne stranke? Občinska pota je ukazovalo županstvo tudi redno popravljati in kolikor je moglo, je samo storilo. Če pa gotovi ljudje — imena na razpolago — niso hoteli odzvati se pozivu županstva, pa ni drugače pomagati, kot rubežnim potom. — Može, ki stoji na čelu občine, se zavedajo važnosti združitve kmetov v eno organizacijo, ki naj kmetu pomaga, ne z lepimi besedami — kar so delali in še vedno huje delajo voditelji naših »samostojnih«, v resnici liberalnih kmetov — ampak v dejanju. To so naši pristaši Kmetijske Zveze tudi storili; naj navedemo za vzgled tudi dve, našemu kmetškemu ljudstvu tako koristni stvari: konsum in novo sejmšče. Kmetu pomaga predvsem tisti, kdor preskrbi, da bo on mogel kolikor mogoče ceno kupovati obleko, obutev in druge potrebščine. In ta namen ima konsumno društvo, ki je ustanovljeno po možeh, pristaših naše Kmetijske Zveze. Šentjernejski voditelji »samostojnih kmetov« (Samostojne Kmetijske Stranke) so proti konsumu — torej oni so proti kmetom. — Sejmšče novo, to je drugi trn v peti nekaterih Šentjernežčanov, tistih namreč, ki nimajo več dohodkov, ki so jih prej spravljali v svoje žepke, ko so imeli še sami komando nad starijm sejmščem. In ker znajo dobro govoriti in še bolj lagati, se jim je res posrečilo, da so nekatere prevarili, češ, kakšna škoda za našo občino, za naše kmetško ljudstvo, ker se je sejmšče premenilo! Briga jih korist občine — ampak hudo jim je za tistimi kronami, ki so jih prej prejimali ob semanjih dnevih. Da tega denarja ni bilo tako malo, je razvidno iz tega, ker je zadnji semanj ob sv. Jerneju prinesel čistih 800 kron (beri: osemsto kron) in te so v občinski blagajni, drugače bi bile pa v blagajnah šentjernejskih trgovcev, gostilničarjev in drugih »kmetških prijateljev«. Torej je zopet popolnoma jasno, ali je premestitev sejmšča občini v korist, ali v škodo. Ljudje sami lahko presodite, saj ste dovolj razumni!

KOVOR.

Preteklo soboto sem bil v Trziču po opravkih. Na trgu se stalo neko črno ženšče in vsiljevalo vsem mimoidočim kar zastoj »Ljudski glas«. Že to brezplačno vsiljevanje časopisa je bilo sumljivo. Ko doma list preberem vidim, da je to grda rdeča cunj, da je ta list mreža, v katero hočejo vloviti rdečkarji nas kmete, za katere nimajo ničesar drugega

ne go polna usta psovk in sramotjenja. Motijo se, če mislijo, da se damo na umazano sliko, ki nosi ime »Ljudski glas«, ujeti, to je glas, ki ga dajejo od sebe rdeči vojni dobičkarji, ki so med vojsko veržili in si pridobili ogromno premoženje. Naši kmetčki župani so imeli veliko dela a ne poznamo ga med njimi, da bi bil postal milijonar, kakršen je voditelj socialnih demokratov minister Kristan. Tisti črni žerki v Trziču pa svetujemo, naj pusti nas kmete v miru s tem ničvrednim listom, ki je še za naše peči preslab.

IG.

Na Igu je imela 8. t. m. »Samostojna kmetijska stranka« javen shod. Trije govorniki so opisovali razmere in namene nove stranke in se prav previdno vrtili krog vrele kaše. Prišel pa je četrti govornik, — bil je domačin, — ki je prebral svoj govor. Vsa čast mu. Bil je odkrit in je vsem dvomljivcem odkril pravi namen stranke. Izvajal je: Zediniti se je treba, tudi kmetom. Oči so se nam odprle. Med sabo imamo pijavke, razni krvosezi izsesavajo našo kri in strižejo nas kakor koštrune. Posebno pa so nas strigli črnosuknježi. Godilo bi se nam, če bi prišla klerikalna stranka na površje, kakor za časa Gubca »kmetškega kralja«, ki so ga pekli na razbeljenem železu. Postal je tako odkritosrčen, da mu je moral predsednik vzeti besedo. Povedal je vse, kaj misli stranka, ki je »za vero«, pa kriči: »Proč s farji!«, ki vabi ljudi na shode: Pojdimo, da bomo farje preč preganili! Stari liberalci so uvideli, da je liberalni voz zagazil in so z novim slepilom pričeli vabiti lahkoverne ljudi na limanice. Seveda bodo trdili, da je to samostojna stranka, da ni z demokrati v nikaki zvezi, a še »ranjke« napredne stranke ne prestando trdi, da je samostojna kmetijska stranka njeno dete. In tega bi niti treba ne bilo. Ali niso vsi bivši »naprednjaki« v njenem taboru? Kaj je mešetarju in gostilničarju kmet razen takral, ko mu piha na dušo, da več popije in pa pri računu. Kaj kmet, farje je treba odpraviti, potem bodo pa gospodarili s kmetom, kakor pred 50. leti, ko so mu posojevali na 20 % obresti. Kmetu je treba pomagati, se čuje njih klic. A kako? Tega ne povedo. Njihov list na to ne odgovarja in se ne peča s tem vprašanjem. Rešitev kmetškega stanu mu je v psovkah in zabavljanju. Podira in nič ne zida. To niso rešitelji, marveč grobokopi kmetškega stanu. Ne v »neodvisni«, marveč v kmetških zvezah je za nas, ker že dolgo časa delujejo in se neumorno potegujejo za kmeta v Belgradu. Čudovito, da ljudje, ki so pred par meseci klicali: »Slava Kreku!« »Živio Korošec«, ki sta vodila stranko in jugoslovansko stvar v dobi vsilje in bajonetov, sedaj iste voditelje napadajo.

S TRSTENIKA.

Krajni šolski svet na Trsteniku je odposlal na tajništvo S. L. S. nastopno izjavo: »Z ozirom na to, da se napoveduje v Jugoslaviji nova šolska postava, po kateri naj se izključi verski pouk na višjih srednjih šolah, odstrani v raznih šolskih svetih zastopstvo katoliške cerkve, omeji vpliv staršev in se v obče hoče prezirati velik pomen, ki ga ima verska vzgoja ne samo na šolstvo, ampak sploh na narod in domovino, podpisani krajni šolski svet na Trsteniku, prepričan, da bi taki poskusi imeli za Jugoslavijo le najslabše posledice, proti tem nameram najodločneje ugovarja. Krajni šolski svet na Trsteniku.«

RAKA PRI KRSKEM.

V soboto, 20. septembra, se je na pohlevnem poštnem vozu iz Krškega proti Raki peljal mož, junak po telesu, močan po duhu. Poleg njega vojaška častniška torba, na vozu pletena košara, drugače nič. Dospevši na Rako, je junak nameril svoje korake proti župnišču. — Tako je, ne da bi bil napovedal svoj prihod, dospel med nove svoje ovčice njih pastir župnik Martin Škerjanec. — Prišel je naravnost iz Prekmurja od ljubljanske pehote št. 37 (preje 17), kateri je od spomladi l. 1918 kot njen duhovni oče posvečal vse svoje moči, z njo je trpel v strašnih postojankah pri Asiagu, z njo v strašnem ujetništvu na Laškem. Po štiriletnem službovanju na

težkih frontah si ni privoščil par dni prostega oddiha. Misli je poprej na nove svoje farane kot na svojo opravilo, ki je — ako sploh obstaja — tam daleč na Krasu pod laško oblastjo. »Zase ne rabim drugega kot streho in en otep slame, ako ne bi bilo nobene postelje v župnišču«, tako govori vse njegovo ravnanje. — Zgenilo se je v nedeljo zjutraj po cerkvi, ko so farani bili obveščeni o prihodu župnikovem. Nekoliko plašno so se ob desetih ob nastopu ozirali nekateri na ponosno postavo gospodovo, iz katere veje odločnost, izginila je pa vsa plašnost pri cerkvenem govoru ob njegovih očetovskih, iz srca v naša srca se preliva očih besedah. »Vrata župnišča so vam odprta podnevi in ponoči«, te besede so nam porok, da je gospod odslej naš z dušo in telesom. — Apostolski pastir, pozdravljen!

DUPLJE PRI TRZICU.

Igralski odsek je priredil v nedeljo t. j. 21. sept. v društveni dvorani dramatično predstavo, pri kateri je prvič prišel na oder dramatični igralec v štirih dejanjih »Liharda s Kamna«. Igra je zajeta iz življenja slovenske plemkinje Liharde in se godi v 10. veku na Koroškem. Igralci so prav dobro in naravno pogodili svoje vloge. Igrakazu je sledila deklamacija, šaljiv kuplet je pa poskrbel, da so se gledalci od srca nasmajali. Predstavo je zaključil kratek podučen govor o Cerkvii in državi s posebnim ozirom na šolstvo. V nedeljo dne 28. septembra se je prireditev ponovila.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakega odbitka.

Kradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej Inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Stotnik je stopal naprej, kolikor je le mogel tiho, dokler ni dospel na vrh stopnic. Tu je kakor očaran obstal in je zadrževal sapo, tako lepo je bilo, kar je videl.

V mali sobici, v kateri so na stenah v vseh barvah viseli obledeli stari mašni plašči, je ob odprtem oknu sedela Štefana in je urno sukala iglo. Čez levo ramo, ki jo je obračala proti vratom, so se v svetlih valih vsipali zlatorjavi lasje; od njenega obraza Henrik ni videl drugega, kakor nežno lice in zlatoblestečo povešeno trepalnico. Toda slišal je njen glas: Naprej je molila in mala sestra, ki je ob njej ždela in ji je podajala sedaj rdečo, sedaj modro, sedaj zeleno svilo, sedaj škarje, ji je odgovarjala molitev. Štefana je bila tako vneta pri delu in sestra je molila tako naglas, da sta obe preslišali korake možkih. Nobena se ni obrnila. Henrik ves prevzet nemo in srepo zre...

Na okno, skozi katero so iz vrta pozdravljale zelene veje, je sedla ptičica, uprla se na repič in je iskreno zaživgala »zib, zib«, kakor v pozdrav ljubki vezilji. Ta je za trepetek prekinila molitev in je sestrici pokazala ptičico z iglo, na kateri se je lesketal biser.

Tedaj pa je zaženketal stotnikov meč, ki je, želeč videti Štefano v obraz, stopil za korak naprej. Kakor blisk se je obrnila Mihaela in je zavpila: »Jej, Štefka!« Sedaj se je okrenila tudi Štefana in je zagledala stotnika in svojega izpovednika za njim; oba sta se smejala. Ona pa je hitro vstala in se je skrila na omaro, da si je popravila odprto kito.

Henrik je, neprestano nanjo gledajoč, vzel delo v roke in je rekel patru: »S temle pokrivajte kelhe, kajne?« V tistem hipu se je prikazala Štefana izza omare, kito je imela ovito okoli glave kakor kraljičino krono... Kraljica ne stopa lepše, kakor je v revni obleki stopala ona, ki v tej revni meniški sobici dela za košček kruha.

Otroško spoštljivo je najprej pozdravila patra, nato pa stotnika, ki mu je urno vzela iz rok svilnato vezenje, ki je nosilo križ, kajti ni ji bilo všeč, da se je ta luteran dotaknil posvečenega cerkvenega paramenta. »To ni velum, gospod, marveč je le del pluvijala. Toda meni se mudi. Kaj želijo gospodje?« Zopet se je usedla, vezla si je iz bogatih las zlatorjavo lasno nitko, vtaknila ga je v iglo, ki jo je vbodla v preperelo svilo.

Stotnik je privil meč k boku, da bi z njim ne zadel vanjo, in je stopil tik k njej, nagnil se je čez njo, ki ji je čudovite lase ožarjala mavrična svetloba, in je rekel: »Naj vidim, kaj znaš. To hočem vedeti. Imam delo, ki pa je mora izvršiti spretna oseba. Tukaj le vežeš Janezu brado s svojimi lasmi?« — prekinil je sebe samega in je z gorečim pogledom sledil potom male roke, ki je bila lepa, kakor bi bila izrezana iz slonove kosti. Mala sestra je stala zraven in ga je občudujoč z velikimi očmi opazovala.

Štefana je odgovorila: »Nisem našla kaj prida v rjavi svilnati štrni; zato sem si vzela las iz glave za Janezovo brado. Če ne bo za nič, bom zopet razdrila.«

»Moj ljubi otrok,« je rekel stari pater, roke sklepajoč pod škapulirjem in je zrl na lepo devico, poleg katere je stal in se venomer smejal krasni vitez; o, kako lepo cvete mladost! Jaz pa sem stara črepinja, prav nič nisem vreden.

»Tvoj las je vsaj toliko vreden, kakor rjava svila, tudi Magdalenini lasje niso bili slabi, ko je z njimi brisala Zvečičarjeve noge.«

»Zib, zib, zib!« je iz vrta vabila zaljubljena ptičica.

Mladi stotnik se je še vedno smehljaj: »Zelo si velikodušna, da ubogemu Janezu daješ od svojih las, pa dosti jih imaš in lahko miloščno deliš... pa prašal bi te rad, utegneš li vezti zame... treba mi je novega stotniškega pasu z mojim grbom, petelinom... Seveda bi moralo biti vezenje zelo lepo in pa, razume se, prav hitro.«

Deklica se je z zvezdnatojasnimi očmi preko njegovega temnega obraza ozrla na omaro za paramente. »Tu je še toliko dela,« je rekla, »kje naj vzamem čas?«

»Res, miši so nam toliko škode naredile,« je zdihnil stari pater.

Razburjen veli stotnik zapovedujoče — bil je Hendel: »Kako, ti da nimaš časa za štajerskega stotnika?« To dekletu Lepa kakor majnik in mrzla kakor ledena luna. Šlo mu je za življenje zaradi nje — desetkrat je izzival očeta njej na ljubo — in sedaj si zbada nežne preste za menihe, zanj pa nima časa.

»Bomo videli, gospod,« je mirno rekla, »tu imam še za cel teden dela. Morete li potrpeti ali pa mora pri vas hitro iti kakor ura?«

Zopet ga je minula jeza, kajti lahek nasmeš ji je na licih izkopal dve najljubkejši jamici.

»Lahko počakam,« je odvrnil, »toda ne predolgo. Čez nekaj tednov gremo na Dunaj k cesarju. Saj bi te ne mučil, pa moja vezilja v Lincu, ki sicer dela zame, ne more. Ravno kar — se je smejal — »je dobila malo dete, ki ji daje posla noč in dan.«

Štefana ga je pogledala tako resno in

malo prijazno, da je mlademu fantu v hipu prešel smeh, ki sicer ni bil hudoben, z brkatihi usten.

»Seveda ima posla noč in dan, če ji je ljubi Bog podaril dete,« je resno rekla, pomislila nedolžno in nato pristavila:

»Materi imajo veliko truda in skrbi s svojimi otroki od prvega dne, ko pridejo na svet; to je kaj velika in sveta stvar pred Bogom, tu ni vzroka, smejati se. Zapomni si, Mihaela,« obrne se kmali sestrici. »Veliko truda so imeli mati s teboj in z nami vsemi. Zato pa lepo ubogaj, pridno delaj.«

Čudovito so zvenele besede o materinih bridkosti in skrbih z usten te nedotaknjene mlade nedolžnosti, in začarana sta prisluškovala oba moža, stari in mladi. Mladi pa je začudeno, skoraj plaho vprašal: »Odkod pa ti vse to veš?« On, on ne ve ničesar.

Štefana odgovori upognjena k bledemu, svilnatemu Janezu: »Imam doma bratce in sestrice. Stregla sem materi, kadar nam je Bog zopet poslal bratca ali sestrico — takrat sem videla, koliko skrbi in truda so imeli mati. — Vi pač nimate ne brata, ne sestre, sicer bi to vedeli.«

»Imam malo polsestrico,« je rekel in je uprl oči na čudovito učiteljico, katere modre oči plavajo treko njegovega obraza ne da bi ga pogledale. Kakor svetle cvetke v majnikovem solncu se mu vzbudijo v mladeniški duši sicer tuje misli. Je torej tudi mačeha imela skrbi zaradi svojega deteta. Nikdar je ni mogel prav trpeti, uboge... Ti pa — sladka Štefana, praviš, da je to sveta stvar — Štefana — ako boš kdaj nosila v svojem naročju svoje dete — tedaj boš lepša kakor vsi tvoji svetniki, celo lepša kakor je vaša Marija — in, bi ti li bil drag oče tvojega otroka? Ah? —

Toda zopet mu stopi pred oči vitez z grbom, strašni oče z mečem, Kalvin in Luter in zastavljajo pot njegovemu neutešljivemu mlademu hrepenenju. Li ni poti, ki bi vodila tja in nazaj? — moram li streti v prah svet, ki je med menoj in njo? — in vendar moraš biti moja, moraš. S svojo lastno krvjo plačam, da smem poljubiti tvoja sladka, najnežnejša usta, tvoje čudovite zvezdnate oči — da si, sladka deklica, moja vsaj eno uro.

Ko je divjal boj in je vrela kri v njegovih mladih prsih, je zopet zazvenel njen pobožni glas, angelske noge se dotikajo razpenjenih valov in jih pomirjajo:

»Torej, gospod, storila bom, kar bom mogla, vendar pa vezilje v Lincu nočem pripraviti ob zaslužek, ki ga je vsled malega otroka tako krvavo potrebna!«

»Ne skrbi,« je rekel stotnik.

Veseli medvedek je zamrmral in zagodrnjal nad njunima glavama, kladvo je zaropotal. Na steni je bila stara ura. Moram iti. Zunaj pred mestom se potikajo pasavski parji, nagnati jih moram. Zopet moram te zapustiti, najslajša deklica, pa pride ura, ko te ne zapustim več, magari za svoje življenje ne. (Dalje.)

Razno.

r Kot katoličan je dobro umreti.

Napoleon I., cesar francoski, se je v svojih srečnih letih malo brigal za vero in izpolnjevanje verskih dolžnosti. Vendar naravnost nikoli ni zatajil vere, v kateri je bil rojen in vzgojen. »Jaz sem kristjan, rimski katoličan,« je včasih rekel, »moj sin tudi, in ne videl bi rad, ako bi moj vnuk več ne bil.« Ko je zgubil krono in cesarstvo, in je bival v prognanstvu na samotnem otoku sv. Helene, pa je začel resno premišljevali o veri in kmalu je prišel do trdnega prepričanja, da more le katoliška vera biti edino prava. In v tej veri je nahačal odslej največjo tolažbo. Izrekel je željo, da pride na otok katoliški duhovnik in odslej je bil skoro vsak dan

pri sv. maši, ki se je brala v njegovem stanovanju. Ob postih se je strogo držal mesnih jedi. Tovariši, ki so živeli z njim v prognanstvu, so se čudili, s kakim razumom in kako jasnostjo je govoril o temeljnih resnicah sv. katoliške cerkve. Ko je čutil, da se mu bliža zadnja ura, odslovil je zdravnika, poklical svojega kaplana ter mu rekel: »Verujem v troedinega Boga, katoličam sem, izpolniti hočem dolžnosti, ki jih tirja sv. cerkev, ter poslužiti se pomoči, ki jih tako obilno ponuja...« Nato se je spovedal, prejel sv. popotnico in sv. olje. — »Srečen sem, da sem prejel milost sv. zakramentov,« dejal je generalu Montolonu. »Želim vam, general, ob vaši smrti isto srečo. Na prestolu nisem živel po veri, ker mogočnost omami človeka, a vero sem vedno ohranil; glas zvonov me je razveselil in pogled na duhovnika ganil. Skrival pa sem to pred ljudmi, ker je bila to moja slabost. Sedaj pa hočem Bogu dati čast!« Nato je ukazal naj se v sosednji sobi postavi oltar, na njem izpostavi sveto Rešnje telo in opravi 40 urna pobožnost. Tako je umrl Napoleon kot veren katoličan.

Za razvedrilo.

r Pred porotniki. Zagovornik: »Pomislite gospodje, da je moj varovanec kradel v največji temi, ko je silno težko razločiti med »mojim« in »tvojim«.

r Naznanilo. Za eno krono plačila preženem vsake stenice. Ker sem pa zaradi boleznij v postelji, naj se mi blagovolijo živalice in denar pošiljati poštne prosto na dom! I. Bolhar, izprašan po hišni lovec.

r Previdna gospodinja. »Zakaj pa imate vedno take debele kuharice?« — »Zato, da ne morejo moje obleke nositi, kadar mene ni doma!«

r V zbornici. »Gospoda moja! Trditev mojega gospoda predgovornika je pena. Potipajmo se za zobe, pa bomo videli, na kakih slabih nogah stoji.«

r V gostilni. Oštir: Kako so vam všeč klobase? — »Le eno napako imajo!« — In ta je? — Gost: »Kar noter spada, ni notri, in kar je noter, ne spada noter!«

r Težak poklic. Sodnik: »No, zatoženec, kaj pa ste, ali kak opravek imate?« Zatoženec: »Očrnelo glaževino prodajam, kadar solnce mrkne.«

r Kakršno vprašanje, tak odgovor. Franciskanski pater Anton Kirher v Fuldschem samostanu na Nemškem ni bil le pobožen in vesten, ampak tudi izobražen mož v raznih posvetnih strokah. V družbi ni kazal čmernege obraza, kakor ga navadno učenjaki, marveč je bil zelo vesel in šaljiv. Ker je oskrboval več župnij, se je moral voziti večkrat po železnici. Na nekem takem potovanju se snide v železniškem vozu z dvema mladeničema, ki pa kljub duhovnikovi prisotnosti zbijata svoje neslane šale. Pater Anton se spočetka še ne zmeni za njune neslanosti; a ravno to je oba neotesanca strašno jezilo. Kar se obrne eden k patru, rekoč: »Čujte, gospod pater, kateri Anton pa ste

pravzaprav vi, ali tisti z oslom, ali tisti s prešičkom? (Kakor znano, se slika sveti Anton Padovanski na nekaterih podobah z oslom, na nekaterih s prešičkom, kar se pa nanaša na dogodke iz njegovega življenja.) Pater Anton ostane čisto miren in naglo odgovori obema: »Poslušajta gospoda, stvar je tale: Če govorim z vami (se obrne proti vprašalcu), sem Anton z oslom, in če z vami (proti njegovemu tovarišu), sem Anton s prešičkom.« Popotniki se naglas zasmejejo obema mladeničema, ki se odslej nista več drznila nadlegovati patra s takimi vprašanji.

r Rešitev uganke v zadnji številki: 1. Kmet vidi kmeta vsak dan, cesar cesarja le malokdaj; Bog pa Boga nikoli.

r Zastavica. Kdo ima tri pare čevljev, čeravno nobene noge?

Za naše gospodinje.

Čebula se ohrani. Kupljeno čebulo obesijo doma na sonce, da se osuši in če je potreba še dozori. Ako ne dobiš kit, spleti sama kite, naredi nasredi motvoza, ki je primerno dolg, zaniko, zatakni jo na kako kljuko, vzemi čebulo in privij s prvo motvozovo nitjo čebulin repek na drugo nit. Tako naprej. Čebulo, ki se je osušila, obesijo v hladno podstrešje, če tega ni, pa sploh kam na zračno in hladno.

Čebula ne kaži. Podkadi čebulo predno jo spraviš v podstrešje z brinjem. Zato jo obesi lahko za par minut v dim ali pa nasuj na žrjavico na lopati brinja, čebulino kito ovij tako z debelim popirjem, da bo zgoraj stisnjen in spodaj odprt, podkadi in stisni papir tudi spodaj. Potem obesi kito na žebelj v podstrešju in potegni pod čebulo širok žakelj, katerega zavežeš od zgoraj. Žakelj mora biti suh in čist.

Zloži čebulo, ki nima repka v zaboj in pokrij jo z žakljem, ki je napolnjen do polovice (ali še manj) z lesenim pepelom. Žakelj razgrni po čebuli tako, da bo pepel enako razprostrt.

Čebula se ohrani tudi če se naloži v kisu kakor kumare ali če se opeče razrezana na masti in spravi mast v dobro zaprti posodi. Lahko se nareže čebule tudi v kis, ga pusti stati štiri dni, potem se odlije in spravi kis, čebulo porabi za jed. Tak kis nadomestuje potem čebulo. Na liter kisa zreži tri večje čebule.

Čebula gnije rada. Ako je bilo leto mokrotno, ako je bila izruvana še nezrela, ako je rastle v prenojnih tleh, ako je v nji še ostanek nerazkrojenega gnoja, ako je bila spravljena v mokrem vremenu,

Bela čebula gnije raje kakor rdeča, manjše glavice se drže bolj kakor velike.

Izšla je

„Družinska pratika“

za leto 1920.

Cena K 2—, po pošti K 2-20.

VOLNO

Vsako množino, se dobro proda pri Fran Pogačniku v Ljubljani, Dunajska cesta št. 36.

Ordinarij deželne bolnišnice
dr. Jos. Pogačnik
zdravi zopet redno očesne, ušesne,
nosne in vratne bolezni.

Posestvo

48 orolov zemljišča in 3 glav živine, takoj na prodaj. Več pove osebno Matej Osredkar, cerkvenik, Smartno pri Litiji.

Lepo **brinje** se dobi ceno v novo poljubni množini pri **Fran Pogačniku, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.** 5465

Mlinska sita (pajtlje)

za moko vseh vrst se dobe v trgovini **A. ČADEŽ, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 25** nasproti Tišlerjevega gošline. 5433

Pšenični otrobi

se prodajajo po ugodni ceni v vrečah po 50 kg v bivši predmestni, Kolodvorska ulica, skladišče št. 1 in sicer samo dopoldne. Ravnotam se sprejema od trgovcev in obrtnikov bago vsake vrste v komisijko prodajo. Dragotin Seliskar, trgovina z deželnimi pridelki in mleviskimi izdelki in komisijška trgovina v Ljubljani.

Nudim, dokler traja zaloga, cementno

strešno opeko

(zarezano in okroglo), plošče za tlak, ovi in razne druge cementne izdelke. **A. Tršan, Kranj.**

Suhe gobe

in vse vrste deželnih pridelkov kupuje vedno po najvišji ceni **Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.** 5510

FRAN SCHÖNLIEB,
tovarna orožja,
Borovlje, Koroško

se priporoča za dobavo dobrih lovskih pušk in streljiva po zmernih cenah. Cenik zastoj.

Iščem pošteno in pridno 5760

služkinjo

kuradniški rodbini z dvema otrokoma. Ponudbe na naslov: **Ana Tome, Litija.**

Kdor želi kaj kupiti ali hoče kaj prodati, naj se obrne na

Kmetijsko zadrugo v Kranju Kmetijska zadruga, Kranj

kupuje po najvišjih dnevnih cenah krompir, fižol in druge deželne pridelke in prodaja po najnižjih cenah razne gospodarske potrebščine. — Kmetje! Prodajte svoje pridelke in kupujte svoje potrebščine pri svojem lastnem zavodu.

Naznanilo!

Tvrška R. Miklauc se je preselila

iz dosedanjega trgovskega lokala v lastne prostore **Pred škofijo št. 3** Lingerjeva-Medarska ulica tik škofijske palače, kjer se nahaja trgovina **»Pri škofu«**. — Podpisani se zahvaljuje za izkazano zaupanje ter se priporoča za mnogobrojni obisk z zagotovilom najboljše postrežbe.

Spoštovanjem

R. Miklauc.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zoonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom gradnje, 2. vse premično blago, mobilje, poljske orodje, stroje, živino, svonove in enako, 3. vse poljske pridelke, sita in krme, 4. svonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanje na življenje, oskrbo, dekvetje in druge kombinacije in proti nesgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico. Varnostni sklad in udnine, ki so znašale leta 1917 K 1.081.838-04, so poskočile koncem leta 1918 na K 1.318.208-78. Tedaj, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastle skladi. Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne puščajte vtisk samih, da se požari emeljite!

Ne puščajte vtisk samih, da se požari emeljite!

Odvetnik

Dr. Viktor Sušnik
naznanja, da je otvoril
svojo pisarno v Pliber-
ku, Guštajnska cesta 7.

Naznanilo!

Došla je zopet večja množina raznega blaga za moške obleke od 60 K dalje. Volneno in polvolneno za ženske od 28 K naprej. Svila, žamet, barhant, klot, kontenina, narejene moške srajce, bluže, predpasniki, ovratniki trdi in mehki, robci, nogavice, sukanec itd. Kdor hoče res dobro blago in po ceni kupiti, naj se obrne na trgovino 5459

Ivanka Praprotnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt (ter njih posameznih delov). Istotam se dobijo potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago. Blago za obleke, 3896

Jos. Peletinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7, za vodo desno.

Bukov, hrastov, smrekov les

posekan v gozdih, postavljen v tovarno ali tudi cele gozdne parcele v kamniškem okraju

kupuje

tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva
I. Bahovec nasl. Duplica p. Kamniku.
Vabijo se lastniki lesa zlasti v okolici tovarne, da stavijo svoje ponudbe. Les se strogo realno obračuni in takoj plača.

Spalne in jedilne sobe

kuhinjske oprave, postelje, spodnje in vrhne modroce, umivalnike, vsakovrstne omare, mize in stole iz trdega in mehkega lesa, priporočata Brata Sever, zaloga pohištva in tapetniška delavnica, Ljubljana, Kolizej. Vabimo na ogled!

Durolit smole prosti specialni asfaltni strešni papir dobavlja

„Asphalton“ akciska družba za asfalt in kemično tehnično industrijo
Dunaj IX. Liechtensteinstrasse 20.
Tovarni: Dunaj-Brno, 5327

Lepo črno letošnje

brinje

oddaja v vsaki množini in po nizki ceni trdka
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Primešaj „Mastin“ krmi.

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmilo. Da to krmno živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se primeša 2 krat na teden krmi, ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. „Mastin“ paket velja 3 K, 5 paketov K 17-50 pošlino prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zreza. Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy**
zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Pravo žolto
domače milo za pranje
1 kg K 16-,- 1 zabojček
okoli 3¹/₂ kg franko K 66-,-
pošilja po povzetju
zavod za eksport

M. JÜNKER, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.
Z naročilom se prost pošlino tudi enolovno zneska.

Toaletno milo
po dnevnih cenah
Milo za britje K 3-,- 1 kg
K 30-,-. Krema za britje
porcelan, lonček K 6-,-,
1 ducat K 66-,-.

Volno

kupuje
Ljublj. komerc. družba
Ljubljana, Bleiweis-
ova cesta št. 18.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno
po naročilu

Jugoslovanska
tiskarna
v Ljubljani.

Cementna strašna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri trdki

Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4792

Mlatilnice

za ročni in vrtilni pogon, vrtila (gepelni), čistilniki, trijeri, slamoreznice za pogon z roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadni mlini, brzojarilniki, stiskalnice za seno in drugi poljedelski stroji so vedno v veliki izbiri v zalogi.

Franc Hiti, Ljubljana, Martinova cesta št. 2.
Edina zaloga poljedelskih strojev tovarne Umrath & Comp.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 8

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.